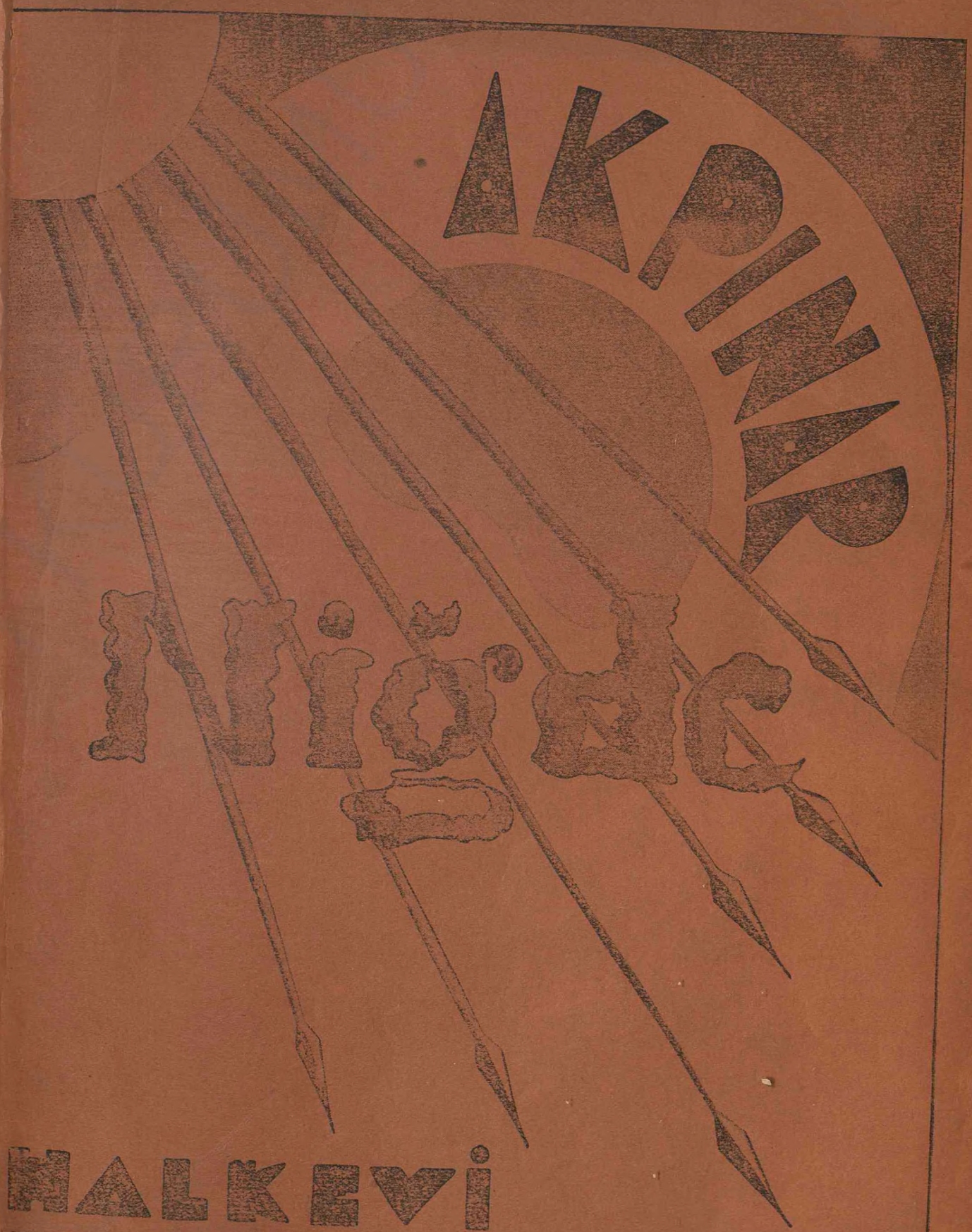
AKPINAR

HALKEVİ

Sayı : 27,28,29,3031 Mayıs, Haz. Tem. Ağus. Eylûl 1937 Y'l: 9 1934

Kemal

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAĞANIDIR

27, 28, 29, 30, 31, YIL : 3 Mayıs, Haziran, Tem. Ağus. Eylûl 1937

AKPINAR

NİĞDE HALKEVİ DERGİSİ

NİĞDE HALKEVİNDE

26 EYLÛL 937 DİL BAYRAMI

Beşinci dil bayramını kutlulama töreninizi evimizin dil komitesi namına derin saygılarla selâmlıyarak maksada girişmeme müsadenizi dileyorum .

Sayın yurtdaşlarım!

Cumhuriyet devri başarılarımızın en mânalısı dil devrimidir . Dil, bir ulusun manevi benliğinin sesler ve sözler şeklinde tecellisidir. Söz fikirlerin kalıpları ise o sözlerdeki sesler, duyuların armonisidir. Seslerin perdelerindeki çeşitlenmeler gönül kuşunun ötüşleridir. Bu esasa göre kurulmıyan ve yörütülmiyen bir dil, onu konuşan ulusu soysal bir ulus yapamaz ; onu yücelişler ve incelişler evreninin doruklarına çıkaramaz. Çünki çignediği sakızın tadını yüreğinde, beyninde ve damarlarında duyamaz . Yahut tersine söyleyişle : Gönlündeki kuşların, damarlarındaki yangınların, kafasında ki örgülerin seslerini ağzının çalgısı kulaklarına asılları gibi veremez . Bunun üzerine (benlik) te hakiki mâkesini bulamıyacağından zayıflar, terddiye uğrar ve acunun olağan fırtınaları arasında temessül ve tesalüp tehlikesine maruz kalır .

İşte arkadaşlar ; biz bu tehlikeli durumun acı sonuçlarını asırlarca tadarak yürekler haşlayıcı ziyanlar çekmiş milletlerden biriyiz : Bize bu zararları veren ne (Kuteybe) lerin; ne (Arslan Rişar) ların döktüğü kanlardır . O kanlar daha gür bir milliyetperverliğin ağacına gübre olabilirdi. Bu ağacı köklerinden kurutan manas "ümmet siyaseti„ kurdu oldu. Bu ağacı, asırlarca meyve vermiyecek kadar kuradalaştıran zehirli kültür suyunu "Lâ kavmiyyete filislâm„ şırıngasile zerketmişlerdi .

İşte bundan sonradır ki Türkün kendi içinden anti-Türk bir aristokrasi teessüs

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ

ediyor . Milli yasalar ihmâl ediliyor, monarşiye sapılıyor ve milliyet mantıkını çıldırtan sapkınlıklar yapılıyor.

Vatandaşlarım, sorarım : İslâm Arap kültürünün kanlı kılınçlarla kökleşmiye çalıştığı ülkede (Firdevsi) ye mükâfatlar veren hakanlara güttükleri yolu sormak hatırınızdan geçmez mi?. Fârabilerin, İbni Sinaların, Celâleddin Rümilerin yad ummanlara döktükleri Türk dehasına acımaz mısınız?.. Şark meselelerinin hasta adamının terekesinin yağmalandığı mütareke senesinde koskoca (Fuzuli) âbidesinin, millî kültür ve tarihimizin bahçesinden nasıl safsatalarla aşırılmak istendiğini ve bu yüzden İstanbul matbuatında kopan münakaşa fırtınasını çoğunuz hatırlıyabilecek yaşlardasınız .

İşte arkadaşlarım; şimdi bir de gündelik hayatımızda bize, millî izzeti nefsimizi inciten bu acılıkları hatırlatmıyan yüksek gururu benliklerimize aşılayan "her başarıya ermek için «muhtaç olduğumuz kudretin damarlarımızda yüzen kanda» bulunduğunu söyleyen (Ulu Ata) yı, doksanlık ihtiyarlarlarımızdan iki yaşındaki çocuklara kadar her yurttaşın heyecanlı bir sevgi ile anmasındaki mananın tefsirini inceleyici zekâlarınızın takdirine bırakıyorum.

Arkadaşlar; harf inkilâbı senesinde sembolik şairimiz (Ahmet Hasim) in dediği gibi yalnız" altı yüz yıllık bir devri bir anda ihtiyarlatan bir baş değil, benim yukarıda telmih ettiğim sebeplerden dolayı bindörtyüz yıllık bir tarihe millî şuur aşısı yaparak yeni ve hakikî hayata sokan bir Baş elbette milleti tarafından sevilmeğe lâyıktır.

Evrensel siyasaya yeni bir muvazene veren bir baş elbette bütün dünyanın hürmet ve takdirine erecektir.

Esatiri İlâhlar yalnız mahdut varlıkları istihaleye uğratırdı; bir milleti istihaleye uğratan (Baş) ın yanında Peygamberlerin mucizeleri elbette pek naçiz kalacaktır.

Cihan harp tarihine diktiği anafarta kahramanlığı heykeli ona yetmez mi idi ? Büyük kurtarıcı olmak şerefi kâfi değil mi idi? hayır, dehânın sırrı işte bu noktadadır; böyle gözesi tükenmez yaratışlar kaynağı oluşundadır.

Büyük milletlere yalnız savaş zaferleri kâfi değildir. ondan ziyade kültürel zaferler ve kültür âbideleri ister.

Büyük milletlere yalnız siyasî ve iktisadî krediler kâfi değildir. Yüksek kapasite ve soysâllık kredisi ister.

KÜTÜPHANELER

Beşer maddî ve manevî refahını, Uluslar varlıklarının korunmasını fikir ve bilgiye borçludur . Yazı ve kitaplar onun düşünme ve meramını anlatma arzu ve meyelânının tekâmülünü takip etmekte berdevamdır.

Geçmişi tanıtan, yarına hazırlayan ve bizi modern ihtiyaçlarla teçhiz eden yüksek ideallerin makesi kitap ve bilvasıta kitap evleri değil midir ?

Kütüphane, kitap evi : Lâtincesi (Librerium) mütalea ve icabında muracaat için toplanmış bir kitap kolleksiyonu veya onun muhafaza olunduğu yerdir . Beşerin ilk Kütüphanesi Fırat nehri kenarında (Sezüstris) ve arkadaşları tarafından (Sipara ofthesun) de tesis edil-

---

Öyle ise buyurun size bir çok cepheli bir kültür seferberliği... Birinci hamle: Dil derleme ve arındırma savaşı!

İkinci hamle: Tarih ve arkeoloji savaşı . . İlmî bir zafer ki üç-beş yıllık incelemelerin verdiği ışıklar cihan tarihinin yeniden yazılması lüzum ve ihtiyacını ilhamlıyor ve müjdeliyor .

Üçüncü hamle: "güneş dil„ teorisidir . Bir Türk tezi ki etimoloji ilminin kelimelerin anasını inceleme usullerindeki mahdudiyetini gösterdi. Lisaniyat ilminin şimdiye kadar muteber görülen dil tasniflerini şaşırttı . Bütün medenî ulusların dil bilginlerini yeni ve şumullü bir yoldan çalışmıya çekti. İkinci dil kurultayında tezimizin esas itibariyle kuvvetli ve şayanı takdir görüldüğü, ancak gelecek kongreye kadar misâl hazırlıklarının dil âlimlerince çoğaltılması neticesine varıldı .

Şimdiye kadar yapılan arsıulusal kongrelerde hedef gereğince açıklanmış olmakla beraber asıl sırf bu maksada ermek için toplanacak üçüncü kongrede Türk kültürünün en eski, Türk dilinin de bütün dillerin anası olduğu temamile isbat ve müttefikan tasdik edilmeğe daha şimdiden namzet bulunmaktadır .

Arkadaşlar : milletlerin, mitoloji denilen edebiyat şubesinde Mâbutlara yalnız birer çeşit dehâ izafe edilmiştir. Ne mutlu bize ki bizim millî dehamızın güneşi olan (ATA) mız her şeydir. Büyük asker, büyük diplomat, büyük idareci, büyük âlim...

Demek ki bendeniz, bütün acizimle beraber, Cumhuriyetimizin onuncu yıl şenliğinde duyduğum coşkunlukla ona şu mısraları boş bir ilhamla haykırmamıştım:

Yok, hayır, Tanrılar da imrendi şerefine
Sen, ululuğun kendisisin !...

C. İDİL

miştir . (*) Asari atika ilminin terakkiyatı kara topraklar altında kendi zamanını okutan bu müesseseyi meydana çıkarmış ve muhteviyatının yirminci asır kitapları gibi müzehep, rengârenk, neva nev kâgıt ve kitaplar değil, toprak levhalar kiremit tuğlalardan ibaret bulunduğunu göstermiştir .

Bu levhalar üzerinde tufan ve daha evelki ezmineye ait bir çok malûmat vardır .

Aynı mıntakada (Asur Banıbal)ın sarayında da buna benzer bir kütüphane bulunmuştur . Bunun cam ve bölmeleri de taş ve kayğandır . Toprak üzerindeki yazılar İmparatorluğun bütün evrakını ihtiva ve edebiyatını cami bulunuyor .

Başlıca mevzuları kanun, tarih, ticaret, din teşkil ediyor .

Bu fertut kitap evinin perişan evrakı arasında İmpratorun kâtibesi sıfatile imza eden bir kadına da tesadüf ediyoruz . Bu da (Amatbao) dır . Burada kadınlık ve onun ırfan terbiyesine binlerce yıl öncede itina edilmiş olduğunu görüyoruz . İlk kütüphaneci tabiri de Mısır kıralarından (Ozimandiyas) ın (ruhun davası) ismini verdiği kütüphanesine tayin ettiği memurlarda kullanılmıştır .

Bu eski kitap evleri belki kıralların zatî kütüphaneleri idi, belki de halkın istifadesine arzedilmişti . Her ne olursa olsun taştan ve topraktan bir kütüphanenin bize nakletikleri azımsanmıyacak derecededir.

(.) Darülfünun Edebiyat medresesi reis Mahmut Cevadın Maarif nazareti tarihçei teşkilâtının ikinci cildi

İlk ve orta devirlerde (Asur, Babil, Mısır, Yunanistan ve Romada son zamanda da bilhassa İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya ve Amerikadaki kütüphanelerin vaziyeti onlara (medeniyet kaynağı) kıymetli tabirini bahşetmiştir .

Kütüphaneleri Şark doğurmuş, Şark büyütmüş fakat bugün Garpte kemâl bulmuştur . (talebe, halk, sabit, seyyar) kütüphaneleri tesis edildiği gibi, bir kısmı da Darülfünunları meydana getirmiştir .

Kütüphane vergisi alan memleketler de vardır . Türkler (K. M) ezminede büyük varlıklar göstermişlerdir . Söylenen ve yazılan dilleri ve bu yazıları taşıyan kitapları ve kitap evleri de vardı . Köprülü zade Fuat Türkiye edebiyatı tarihinde milâdî beşinci asırda Kiyoka adlı bir Uygur hükümdarından bahsederken Çinli bir seyyahın bu Uygur hükümdarının sarayında müverrih ve şairler olduğunu mektepler ve kütüphanelerin bulunduğunu zikrediyor .

Fonlekok -Ştayn, Gronovdel gibi âlimlerce de eski Türk diyarında (30,000) den fazla yazma tomar bulunduğu ifade ediliyor .

İslâm Türklerin de meşhur kütüphaneleri vardı . (*) Bu kütüphanelere bir çok eserler hediye eden ve garp dilinin en büyük Kamusunu yazan (Mecdeddin Firuz abadı) bir Türktü . (11) inci asırda (Zimahşer) kasabasında doğan ve (Keşşaf) ünvanlı eseri yazan (Zimahşerî), imam Buhari, Sadeddin Teftezanî

(*) Harvat Kılaskiden alınmıştır .

[*] Harvar klasikten alınmıştır.

ve yazdığı tıp eseri 14 ncü asırda Fransa tıbbiyesinde okunan (İbnisina) bu gibi Türk âlimlerdendi . Karahaniler zamanındaki Buhara Semerkant medresesi ve kütüphaneleri kabili ihmal midir ?

Bilhassa orijinal medeniyetlerile mütemayiz Selçuk Türkleri zamanında ve onlardan evel Horasan, Harzem ve Maverainnehir de umumî kütüphaneler mevcuttu . Saray medrese ve camiler yanında bulunan kütüphanelerde de kıymetli eserler çoktur.

Elân Selçukilerin yadigârı medreselerde- ki umumî ve hususî kütüphaneler- Konya müzesinde toplanmıştır. Niğde Songurbey kütüphanesini de bu arada sayabiliriz . mevcut kitaplar milli kütüphaneye devredilmiş ve halen Halkevi kütüphanesile tevhit edilerek gençlik ve münevver zümrenin enzarı tetkik ve istifadesine arzolunmuştur .

Osmanlılar zamanında kütüphanelerin resmen mevzubahs edilişi (1266) vekayiiyle başlar . (1276) Ağustos evellerinde kütüphanelerin idaresi hakkında 19 maddeli bir talimatname yapılmıştı . Büyük Türk ve Atatürk inkılâbı ve onun Cumhuriyet hükûmeti kütüphanelere de lâyık olduğu ehemmiyet ve kıymeti vermiştir .

Gaye : Kütüphane, intihap edilmiş faydalı kitapların mutaleasiyle bilâ istisna bütün tabakaya mensup halka hoş vakit geçirtecek ve onların tenvirine hizmet edecektir . (Tiyüz) adındaki âlim diyor ki «hiç bir kasaba veya köy kütüphanesiz olmamalıdır . Kütüphanesi olmayan kariye kuyusuz köy bahçesine benzer . Maneviyatı yükseltmek için lâzım olan kitaba kuyudaki su derecesinde muhtacız . Beşeriyetin ırfan menbaından arasıra birer yudum içemeyenler manen ve maddeten kurumuş demektir .»

Sisero da : Bir sayfiye veya köy evi kütüphanesiz natemamdır . Kütüphane yalnız kitap değil fakat insanların âlim addettiklerinin toplanmış ruhlarını havidir .

Büyük dostlarla görüşmek, maddeten ve manen daima taze bulunmak isterseniz sizi bekleyen (Halkevi) kütüphanesine koşunuz .

S. Yalvaçer

Sayın gençliğe ....

Köye gidelim

Bir göv ki hem yüce, hem de çok derin ;
Ancak orda bulur gönül dilberin,
Bulutlar yörüyün, dağlar yörüyün . . .
Katılın gönlüme köye gidelim !.

§

Kanayan pınarlar kalbimde sızı ;
Ben kağnı sesinde bulurum hızı .
Üfukta solmadan sahar yıldızı
Katılın gönlüme, köye gidelim .

§

Gün kızıl batıda söner ipince . . .
Ay, billor derede yunur her gice ;
Çamlar sevişirken, sizler gizlice .
Katılın gönlüme köye gidelim !

§

Orda boz kurtların aydın izi var ,
Yeli koyaklarda hâla gıcılar . . .
Ülkü amacıdır, yolcu, bu diyar ;
Katılın gönlüme, köye gidelim !

E. Sunğur

Nigde köylerinde

Kalkınma hareketleri ve kültürde ileri adımlar

Niğde İli müstesna bir talih eseri olarak Faik Üstün gibi bir İlbaya mazhar olmuştur . Faik Üstün, Niğde üstüne doğmuş bir talih yıldızı gibidir ki :

O, Niğdeye geldiği gündenberi hummalı, proğramlı bir gayretle çalışıyor . Onun aşkına, feragatine, yurt ve Kültür severliğine kudret veren kuvvetli zekâsı, ince hassasiyeti, derin görüşleri yüksek ve samimî nasiyesi, bütün elemanlarını bir mihrak noktasında topladı Niğde İli, İlçeleri, Kamunları ve köyleri için iyi, doğru büyük işler yapmakta seferber kıldı .

Niğde içinde Nevşehir, Bor, Aksaray, Arapson, Ulukışla İlçelerinde Helkevleri, Okullar, Elektrikler, Parklar, parke caddeler yapıldı . Merkezlerdeki okulların ihtiyaçları temin edildi . Bunlar bir hayal değil, bir tasavvur değil, bir hakikattır . Elektrikler karanlık sokakları parlattı, halk köme köme parklarda oturuyor. Yeni okullar içine badem çiçekleri kadar penbe yavrular doldu . Bunları emel değil, ümit değil yapılmış işler olarak yazıyorum .

Biz asırlardanberi bakımsız kalmış olan bu aziz yurd da her gün yeni ve medenî bir ihtiyaca cevap verildiğini gördükten sonra yazmaya başladık, devam edeceğiz . Hem de dün yok olanla bugün var olanı, eski ile yeniyi karşılaştırarak yazacağız .

Görmeyen gözler belki susar, bu büyük işleri zamanın takdirine bırakmak hissizliğine katlanabilirler . Fakat gören gözler için beklemek, susmak imkânı yok .. Yazamazsa söyliyor, söylemezse bile yüzünde beliren sevinçle, beşaşetle haykırıyor .

Ruhunda safvet, kalbinde inan, kafasında ülküden başka bir şey olmıyan gençlik, Cumhuriyet çocukları ise yurt için, ulus için, kendileri için yapılan iyi, doğru büyük işlerin heyecanını yaşıyor . Yaşatmak istiyor, zamanın nankörlüğüne bırakmaya katlanamıyor . Temiz heyecanlarını zamana telkin etmiye çalışıyor .

Niğdenin Kamunlarında, köylerinde kültür, sağlık, sosyal ekonomi bakımlarından pek çok hayırlı işler yapıldı ve yapılıyor, bunlar okadar çok ki : Hepisini anlatmak için kocaman bir kitap yazmak lâzımdır . Biz bu yazımızla köy okullarının eski durumlarını ve köylerimizde yapılan ve yapılmakta olan 64 tane yeni köy okulunu sırasile yazmak istedik . Fırsat elverirse sonunda bu okullara ve Niğde de yapılan diğer işlere ait bir albüm de neşredeceğiz.

«Kötülüğün acısını görmeyen iyiliğin kadrini bilmez» derler . Onun için son senelere kadar köy okullarının ne durumda bulunduğunu kısaca kaydedelim .

Eski okul binaları : Köyün orta odasından, camiinden, mederesesinden, kahvehanesinden bozularak yapılmıştı . Basık tavanı balta ile yarılmış kavak ağacının gövdesile tutturulmuş, kavak dalları yapraklarile birlikte döşenmiş, üstüne toprak örtülmüştü . Çamur harçla örülmüş kalın divarına bir kaç tane küçük pencere açılmış bir tek dershane; bazan yanında genişce bir dolap büyüklüğünde birde öğretmen odası ki okulun bütün tertibatı bundan ibaretti . Bahçesi, tenüffüshanesi de yoktu .

Eski okulların eşya ve ders aracı: Kimi okullarda dershanenin boyunca bir ağaç atılmış önüne rendelenmemiş bir tahta gerilmiş, üzerine 5-10

talebe sımsıkı sıralanmıştı . Kimi okullarda ise on santimetre genişliğinde dört tahta çatılmış, araları yumru ağaç çubukları ile tutturulmuş bozuk, kırık şeylerdi . Karşı divarda yarım metre murabbaında bir yazı tahtası, dershanenin ortasında küflenmiş delik, deşik olmuş bir soba.. işte okulun eşya ve ders araçlarının hepisi .,

Bunlardan öğretmen şikâyet, talebe nefret etmektedir . Yalnız köy muhtarı öğretmeni ve köye gelenleri avutmaya çalışarak :

— Canım efendi köylü olur, böyle olur .. İdare lâzım diyordu .

Kar yağar, yağmur yağar, dershanede kıraat okumak, imlâ yazmak için cehdeden çocuğun kitabının, defterinin üstüne çamurlu damlalar akar, ders alt üst olurdu .. Artık bu okullardan alınacak randmanın hiç olacağını; öğretmen aylığının boşa gideceğini tekrar etmek fazladır . Bu durumu anlayan köylülerde meyüstu .

Türk köylüsü; kendisi için çalışanı seziyor, seviyor, onun işaretine koşuyor . Emeğini esirgemiyor · O büyük işleri başarmaktaki zevki muhakkak ki çok iyi anlamıştır :

Köyüne yapılacak okulun pilanını inceleyen köylüler içindeyim :

— İlbayımız köyümüze mektep yapılacak dedi, şu plana göre mektep yapacağız . Mektep dediğinde böyle olmalı ..

Diyerek işe başlayan köy heyeti, bu işi başarmaya azmetmiştir. Aradan çok vakit geçmiyor .. Köyde kocaman bir okul kurağının yükseldiğini görüyoruz .

İşte bir köy okulu ..

Dershaneleri geniş ve aydınlıktır . Bahçesi geniş, su getirilmiş ve havzu yapılmıştır . Fidanları dikilmiş tarhlar işlenmiştir .

Son sistem sıralar üzerine çocuklar emniyetle oturmuş çamurlu damlaların tehlikesinden kurtulmuştur .

Köylü bu okula girip çıkan yüz elli çocuğu görüyor ve onları bahçesinde neşeli neşeli oynarken, tarhlar yaparken, fidanlar dikerken,geniş pencereli aydınlık dershanelerde yeni sıralar üstünde oturup ders okurken görünce haklı olarak iftihar ediyor ve:

— Verdiğim para helâl olsun diyor .

Köyüne okul temeli atıldığı gün, okulun çatısı kurulduğu gün, içine talebe girdiği gün köylülerin buruşuk alınlarında yalnız bir sevinç değil ezelî bir saadet, derin bir huzur okunuyor o; bu huzur içinde mücessem bir iman gibi söyliyor :

— Hak razı olsun ki : İlbayımız delil oldu da okulumuzu yaptık .. Biz cahil kaldık ise de Cumhuriyetin onun Ulu Atasının sayesinde çocuklarımız okuyor ..

Derken o köylü; köylülükten çıkıyor da insanın karşısında tunçtan bir mabud gibi ilâhileşiyor .

Z. O.

TÜRKELİ ; BAĞCILIĞIN VATANI

Ziraat Mühendisi
M. Ekrem ÜZÜMERİ

Asmanın ana yurdu

Binlerce formu; dünyanın kuzey ve güney yarılarında, çok geniş bir sahaya dağılmış olan *üzüm asması* (Vitis- Vinifera L.)nın öz vatanının; hakikata en yakın bir katiyetle tesbiti; pek çok âlimleri ciddiyetle meşgul eden bir mevzu olmuştur .

Asmanın menşeini tayin hususunda baş vurulan çarelerle ortaya konulan deliller üç gurupta toplanabilir :

A — Efsanelerle esatirî hikâyeler, mukaddes kitaplara dayanan rivâyetler;

B — Asma kütüğünün tabiî halde toprak altında gömülü kalmış veya fosilleşmiş muhtelif aksamının bakayası;

C — Ehlî nebatların bu günkü coğrafî yayılışları ile bunların nabatî menşeleri arasındaki ilmî münasebetler .

Tarihî bir esasa istinat etmiş olması çok kuvvetli ihtimâl içinde bulunan bir çok efsane ve hikâyelerin mukaddes kitaplar; ilk insanların asmayı ilk defa Anadolunun kuzey doğusunda bulduklarını göstermektedir .

İsrail oğulları efsanelerini nakleden Elzer; « Peygamber Nuhun Ararat dağı eteklerinde; başı boş gezdirdiği keçi sürüsünden bir tekenin; oralarda spontan olarak, yetişmiş yabanî asmanın üzümlerini yedikten bir müddet sonra serhoş olarak arkadaşlarına boynuzla saldırdığını ve bu hali gören Nuhun tekeyi takibederek yabanî asmayı bulduğunu » anlatır . [1]

Hatta « Yabanî asmanın keçiyi bu hale soktuğunu anlayan Nuhun bu yabanî asmayı dikmeğe kalkıştığını, fakat meyvesinin suyunu içenin fikrine kuvvet vermek maksadile diktiği yabanîyi arslan kanı ile; bu suyun vahşi tabiatını gedermek için de ayrıca kuzu kaniyle sulayarak ilk asmayı yetiştirtiğini » ilâve eder . Filhakika bu gün dahi Ararat dağı eteklerinde ve bilhassa İğdir kazasının Cennetabat nahiyesinde pek güzel yetiştirilmiş bağlar bulunmaktadır .

Yunanlılar; bu efsane eşhasının isimlerini değiştirerek asmanın menşeini Yunanistana inhisar ettirmek arzusundadırlar . Kornar'a göre; « Oinus ismindeki bir adamın S taphilos adlı çobanı; güttüğü keçi sürüsünden bir keçinin akşam üstü ağıla dönerken sürüden ayrılıp ötekilerinden geç geldiğini görmüş », ertesi günü keçinin arkasını gizlice takibeden çoban; ozamana kadar bilinmeyen, bir nebatın meyvelerini yediğini ve bundan serhoş olarak geç kaldığını anlamış ve keyfiyeti heman efendisine bildirmiş, efendisi de — hiç şüphesiz asmadan başka bir şey olmayan — bu meçhul nebatın meyvelerini toplatarak sıktırıp şirasını içmiş ve bu yeni yemişin şirasından çok hoşlandığından yemişe de çobanın adını vermiştir . [2]

Halbuki yunanistana bağcılığın dışardan ve Anadoludan getirilmiş olduğu; daha aşağıda verilecek izahatla sabit olacak bir hakikattır . Eski İsparta da bu yeni mahsulden elde edilen küûlî içkinin yalnız

(2) — Yunanca taze üzüme Staphilya, kuru üzüme de Stafidis denmesi bu efsane ile belki alâkadardır .

(M. E.Üzümeri)

daima içtinap edildiği; tarihin rivayatı cümlesindendir . Hatta işretin fenalığını harareti teskin için kullanıldığı ve işretten genç İspartalılara göstermek için Helyotlara, serhoş oluncaya kadar, içirilir, sonra bunların ne hale girdikleri müessir bir ibret levhası olarak çocuklara gösterilirdi.

Asmanın hakikî menşeini tesbit maksadile yapılan araştırmalarda Avrupada eski Karbon devrine ait tabakat arasında ve Mompelye ve Roma civarındaki daha yeni volkanik teressübat içinde ve hatta vasatî Almanyada bile asma müstehaselerine tesadüf edilmiştir . Fakat bulunan yaprak müstehaseleri; bunların bizim asmamızdan ziyade onun mensup olduğu Ampelidee fasilesinin diğer cins ve çeşitlerine benzemektedirler .

Asmanın; yüksek sühunetli ilk çağlarda Şimalî İngiltere ve daha şimalde İzlanda adası ile Cenubî Groenlandda bile yaşamış olduğu ele geçen eserlerinden anlaşılmaktadır . Tarihten evvelki çağlara ait Yunan mezarlarında, Parmada, Kastione yakınındaki göl meskenlerinde de Vitis Vinifera nınkine benzeyen üzüm çekirdekleri bulunmuştur . Yine bu devirde ilk insanların toplu olarak yaşadıkları yerleri tesbite uğraşan Staummep; Akdeniz havzasının on üç muhtelif yerinde ve bu arada Trova civarında da pek kesif ve toplu bir halde üzüm çekirdeklerine tesadüf etmiştir . (3)

Schiemann; Akdeniz havzasında bulunan bu çekirdeklerden ilk Demir devrinden evvelki zamanlara ait olanlarının Spontan yetişen Vitis Sylvestris ve demir devrinin başlamasından sonrakilerinin de Süpspontan Vitis Sativaya mensup oldukları fikrindedir .

Bununla beraber bütün bu ve tesadüfî buluşlar o havalinin — Asmanın öz vatanı olmaktan ziyade — Vitis cinsinin yaşamasına müsait jeolojik devirler geçirmiş olduklarına delâlet etmekten başka bir kıymet ifade edememektedirler .

A. de Candolle : (Batı Asiya ve güney Avrupadan başka Cezayir ve Fasın, orta Asiyaya doğru Kâbil, Kişmir ve Hindikuş sıra dağlarının kuzey eteklerinin de Vitis Vinifera yetiştirmekte olduğunu) dermeyan etmektedir . Bu zat; çok kuvvetli bir ihtimâl ile, asma çekirdeklerinin kuşlar tarafından bu son yerlere götürülmüş olduğu fikrindedir . Fazla olarak, bu yayılma işinin her halde, ilk meyvelerin meydana gelmesini müteakip yani — medeniyetin başlangıcından sarfı nazar — en eski Asyalı kavimlerin göçlerinden ve hatta Asyada ilk insanların zuhurundan bile evel vukubulmuş olduğunu ilâve etmektedir . [1]

Schiemann; bu yayılmada kuşların ehemmiyetli rollerinden başka ayı, domuz gibi vahşi hayvanların da yardımı olduğunu söyliyor . [2]

Victor Hehn; Kafkası; asmanın menşei olarak kabul etmektedir. Biri şimâlden Trakya üzerinden ve o biri de Cenuptan Suriye yolu ve Finikeliler ile Yunanistana ve hatta şimalî Afrıkaya götürülmüş olduğunu ileri süren bu zate göre asma; Yunanistandan evvelâ İtalyaya ve oradan da şimale, Ren sahillerine, garbe, Fransaya doğru yayılmıştır . [1]

Fakat bu noktai nazar tashiha muhtaçtır . Bu yollardan garbe akan insanlardan evel dahi oralarda ya tam yabani veyahut sonradan yabanileşmiş asma mevcut bulunmakta idi . İnsanların bu işte oynadıkları

(3) La vigne dans l,antiqnitee - Raymond Billiard

(1) Les Origines des Plantes cultivees - Alphons de Candolle

(2) Ampelographie - P. Vilala ve V. Vermorel

rol; asmayı değil, bağcılığı nakletmekten ibarettir .

A. de Candolle de Adolph Pictete atfen Akdeniz havzası ile mücaviri bağ mıntakalarındaki üzüm çeşitlerinin - hepsi değilse bile - mühim bir kısmının İsraililerle Nasraniler tarafından götürülmüş olduğu kanaatine varılmıştır . (1)

Çok değerli Fransız bağ âlimi P. Vaila ile V. Vermorel; Küçük Asyayı asmanın ana yurdunun en mühim bir parçası olarak kabul etmektedirler .

Schiemann ise yabanî asmanın kaynağı olan Maverayı Kafkası asmanın menşei olarak telâkki etmek lâzımgeldiği fikrindedir . [1]

Rus âlimlerinden Vavilow; nebat menşelerinin tayininde ilk defa onların ziraatine başlandığı yerlerin de ehemmiyetle göz önüne alınması lâzımgeldiğini ileri sürmektedir .

Bu büyük veraset âlimi; her hangi bir nebat için en çok variyasyon gösterebildiği mıntakaları, onun bir Genzentren — Doğum merkezi — olarak kabul etmekte ve bu itibarla bir nebatın menşeinin aranmasında tutulacak yolun; mutlaka en çok variyasyonuna tesadüf edilecek istikametlere doğru uzandığını, haklı olarak, ortaya koymaktadır .

İsbat etmiş olduğu bu âlimane mutalaasına binaen bu zat buğday için en çok variyesyon göstermekte olduğu orta Asya, Azarbaycan, şarkî Anadolu, Irak ve Habeşistanı; patates içinde Orta ve Cenubî Amarikanın Kordilier sıra dağları mailelerini doğum merkezi olarak kabul etmektedir .

Aynı sebepler asma için de Cenubî Kafkasya ile Doğu kuzey Anadolunun bir ana yurt olarak kabulünü icabettirecek kudret ve mahiyettedir . Dünyanın hiç bir tarafında görülmesine imkân olmayan tabiî veya sun'î olarak meydana gelmiş veya getirilmiş sayısız üzüm variyasyonunun bulunuşu, bu mıntakaları V. Vinifera için rakıbsiz bir doğum merkezi mertebesine çıkarmaktadır .

A. de Candolle de Maverayı Kafkastaki Rus vilâyetlerini gezen en şayanı itimat nebatatçıların fikrine göre; asmanın oralarda aslan yabanî ve yerli olarak yaşamakta olduklarından şüphe edilmemesi lâzımgeldiği fikrindedir .

Filhakika Maverai Kafkas ile Küçük Asyanın hemen her köşesinde bu gün bile V. Viniferanın Spontan veya az bir ihtimalle, Süpspontan olarak ve büyük sahalar kaplayacak kadar bol ve kesif kitleler halinde yaşamaktadırlar .

Türk ili dahilinde yaptığım müteaddit tetkik seyahatlerinde Cide nin Karkalmaz ormanlarında, Behisninin Göksu vadisinde ve Çukur ovanın Seyhan kıyılarını kaplayan kesif orman parçaları içinde, Torusların

Daha var

(1) Enstechung der Kulturpflanzen . Schiemann E.

Güneş

Yanğın rengi saçarak ısıtır dört yanını. .
Altın başı, dolaşır, masmavi bir tavanı .
Göklerden bir an bile düşmüyor o parlak Baş.
Onu kendi işine örnek tut,ey, arkadaş ! ..

§§

Hâyin, o ayrık otu, bastırırken Gülleri..
O kurtardı (Gül!) diye çığırışan bübülleri .
Şimdi ötüşüyorlar vermişler de başbaşa,
Hal diliyle diyorlar: (Ulu ATA mız yaşa ! .)

H. Uluğ

Niğde Tarihi

Akpınarın on sekizinci sayısının sekizinci sayfasının devamı

Gerçi Niğde; 1470 .M. ve 875 .H. yılında tamamen Osmanlılara (*) geçmiş ise de vukuatı tamamlamış olmak için Karaman oğullarının son günlerinden de söz açmak istedik :

(Uzun Hasan) a sığınmış olan Karaman oğulları Uzun Hasandan aldıkları askerle Tokat, Sivas, Kayseri, Niğde ve Karamanı zaptetmeğe çalıştılar . Fakat Uzun Hasan askeri Karaman oğullarına yardım etmekten ziyade yağmacılık yolunu tuttular . Fatihin oğlu Mustafa bunlarla savaştı . Pir Ahmet yenildi . Gene Uzun Hasana kaçtı ise de bu gidişinde yüz bulamadı . Tekrar Karamana geldi . Kardaşı Kasımla görüştü . Ermenak ve yakınlarında beylik kurmaya çalıştılar . Fatih bunu haber aldı . Üzerlerine gedik Ahmet paşayı gönderdi . Pir Ahmet çocuklarını ve bayanlarını Minal kalesine bıraktı . Kendisi toplayabildiği askerle kalenin etrafında dolaşıyordu . Gedik Ahmet paşa bin zorlukla kaleye toplarını yanaştırdı . Bu sırada pir Ahmet yüksek bir kayanın başına çıkmış oradan olan biten işleri gözetiyordu . Kale topa dutuldu . Osmanlıların eline düşüyordu . Pir Ahmet bu son acıya dayanamadı . Bulunduğu kayanın başından kendisini aşağıya attı . Fakat elbisesi bir ağacın dalına takıldı Pir Ahmet oraya asıldı kaldı . Adamları koştular, kurtardılar . Kale alındı . Pir Ahmedin çocukları İstanbula gönderildi . 1472 .M. 877 .H. yılında Pır Ahmet bir zaman hasta yattı . Sonra Tarsusa kaçtı. Bir sene kadar orada kaldı . 880 .H. de Şam taraflarında sefalet içinde öldü . Pir Ahmedin Osmanlı paraları şeklinde ve konyada basılmış paraları vardır .

870 tarihli parasının bir yüzünde :

پیر احمد بن ابراهیم بن قرمان

Diğer yüzünde :

خلد ملکه 870 ضرب قونیه

Yazılıdır .

1474 .M. ve 879 .H. yılında Silifke kalesini de Osmanlılar aldılar . Bu suretle Karaman diyari baştan başa Osmanlıların eline geçmiş oldu . Fatihin oğlu Mustafa Karaman illerine Vali olarak gönderildi .

Mustafa aynı sene içinde (*) hasta olduğu halde Karahisarın tesellümü için gitmişti . Dönüşte hastalığı arttı . Niğde hamama girdi, yıkandı . Hamamın önünde kurulan yatağında öldü . (**) Ölüsü İstanbula gönderildi .

Yerine kardeşi Cem Karaman Valisi oldu . Pir Ahmetten (***) sonra Karaman

(*) Tevkii Mehmet paşa tarihi Niğdenin Osmanlılara geçmesini 874 yılında gösteriyorsada biz Sungur camiindeki Karaman oğlu kitabesini esas tutarak 875 senesini kabul ettik . İshak paşanın Niğdeyi zaptı ve kalesini tamir ettirerek Osmanlı askeri koyması da 875 yılındadır .

(*) Solak Zade tarihi Şehzade Mustafanın ölümünü 875 yılı olarak göstermiştir.

(**) Niğdenin Bey pazarcığında hamamdan çıkınca ölmüştür . Solak zade tarihi S. 250

(***) Niğdenin Tepeviran mahallesinde bulunmuş bir mezar taşı vardır. Bu taş yapılış itibariyle Karaman oğullarına ait mezar taşlarını andırır. Taşın yalnız baştarafı eldedir üzerinde şu yazılar vardır:

1 — آه من الموت
2 — وفات مرحوم ومغفور
3 — محمد شاه بن پیر احمد
4 — غفرالله له

oğullarından üç kişinin daha tarih sahasında adı geçer ki : Tarih sırasile yazıyoruz .

İbrahim oğlu Kasım

Kasım; kardaşı Pir Ahmetle birlikte hükümdarlık yaptığını yukarıda dercettiğimiz kitabede gördüK Kasımın Osmanlılarla yaptığı savaşı başaramayınca Uzun Hasana kaçtığı tekrar Karamana döndüğü, 1475 .M. ve 880 .H. yılında Osmanlılarla Lârendede harp ederek yenildiği Osmanlı tarihlerinden anlaşılıyor . şu halde Kasım pir Ahmetten sonrada Taşeli taraflarında müstakil olarak kalmıştır . Fatih ölünce Beyazıt .2. ile Cem arasındaki kavgaları bulunmaz bir fırsat sayarak Cemi Mısırdan çağırdı.

Kendisini Adanada karşıladı. beraberce Ereğliye geldiler. Konyayı ele geçirmek isteyorlardı. Buna muaffak olamıyacaklarını anlayınca Taşeline kaçtılar. Kasım Cemi Kıbrısa kaçırdı. 1482 .M. 887. H. kendisi yalnız kalınca artık bir iş yapamıyacağını anladı Beyazıt .2. ye baş vurdu. Suçu bağışlandı kendisine İçel taraflarında birkaç kale verildi .

Ölüm tarihi olan 1483 .M. 888 Hicri yılına kadar orada yaşadı. Mezarı Larendede imaret medresesi yanındadır. Karaman oğlu Devletinin ortadan kalktığı tarihi; mehazlerimiz olan bütün kitaplar Kasımın ölüm tarihi olarak kabul etmişlerdir . .

Cemin Kıbrısa kaçması üzerine Karaman valiliği Beyazıt .2. oğlu Abdullaha verildi .

—Daha var—

Zeki Oral

YAZIN ÇALAN KIŞIN OYNAR. .

Karlı bir kış, bir ağustos böceği,
Tükenmiş yiyeceği,

Varıp dedi karıncaya :
— Ağustosa varıncaya -

Değin, kuzum, bizi besle !
Karınca bir korkunç sesle :

— Peki, dedi, ne yaptın sen
Azık derip toplarken ben ? !

— Â ! a ! kuzum, dedi böcek,
Ben de çektim birçok emek :

« Ciy - ciy ! » diye çalgı çaldım ,
Sonunda da, bak, aç kaldım . . .

— Haydi ordan ! der karınca,
Ufağımıza varınca

Toplarken biz kışlık azık,
Sen çalardın zurna, yazık !

Züğürt dostun yüz karası,
Düşmanınsa maskarası :

Çalışıp ta kazanaydın,
Olacaktı gözün aydın . .

— Aman, acı bana Paşam,
Düacınım sabah - akşam !

Yıkıl ordan hey boşbogaz,
Sana şimdi ne dense az !

Madem yazın çalgı çaldın,
Biz terlerken sen yel aldın,

Şimdi de, var, oyna, ne var :
YAZIN ÇALAN KIŞIN OYNAR !

A. Rasim Kocabaş

Hamiş:
Aslı «Lâfonten» indir.

T. Fikret Merhumun «Ağustos Böceğiyle Karınca» tercümesindeki birkaç lûgat onun tadını bozuyordu . .

A . R · K .

-BİR ÖLÜM ACISI-

Ey âşıkın tözlediği — Yanık sesli bülbüli yar
Bu senenin baharında — Yine çıktın karşımıza
Fakat gönül mihrabında — Yanan başka derdimiz var
Aşk elinden içirdiğin — Şarap artık mest etmeyor
O yanından geçirdiğin — Meşcereden ses çıkmayor .
Bugün gönlüm harap oldu — Beş yaşında bir nevzada
Va esefa mezar oldu — Gelir mi idi bu da yâda ?
Ne âtiye, ne maziye — Arzedecek heves kaldı
Bütün ümit, emellerden — Bir ah ile eyvah kaldı .
(Esen rüzgâr içersinde — Görünüyor cami cemin
Şu mezarın çevresinde — Yeşil çimen bir perçemin
Toprak olmuş sonra yine — Şiir olmuş enmuzeci)
İşte Seyfi dertlerine — Açın bunlar en muzici .

18 Nisan 338 S. Y.

Yağmur

Titriyorum odamda;
Öttükçe karşı damda
Yağmurun ıslıkları.

Morarınca ufuklar
Pencerelerde ağlar;
Sarı cam kırıkları.

Soluyor derin derin
Meşalesiz göklerin
Kızıl sarmaşıkları.

Dağların ardında sis,
Geliyor sanki munis
Kadın hıçkırıkları .

Bir teselli taşıyor,
Kenara yaklaşıyor
Tabiat kayıkları.

Güllerin arkadaşı
Ağlayanın gözyaşı
Yağmur damlacıkları
Yağmur damlacıkları.

T. G.

Tarih İnkılâbı ve Tarihin millî

Benliğin uyanışındaki önemi ve rolü

Sayın dinleyicilerim, çocuklarım;

Asırlardan beri (Ulusumuzu) yurdumuzu keyfî idareleriyle inleten Padişahlık idaresi, memleketi her alanda geri bıraktığı gibi ilim vadisinde de affedilmez hatalar, kabahatler yaparak Türklüğün millî benliğini, millî varlığını asla düşünmeyerek hayalî siyasetler takip etmiştir. Osmanlı İmpratorluğunun yıkılmasına kadar devam eden bu hayalî siyaset millî Kültür işini hakikaten darbelemiştir.

Çocuklarım, Cumhuriyet Hükûmetimizin kültür sahasındaki çeşitli feyiz ve ışıklarından biri de millî benliğimizi anlamak, millî kültürü kavramak için tarih tedrisatına verilen ehemmiyettir. Tarih tedrisatında yapılan inkılâp Türklüğe yeniden hayat vermiş ve Türk milletine millî benlik ve varlığını öğretmiştir. Bilirsiniz ki tarih, her şeyden evvel bir millete bütün fazilet ve meziyetleri, hata ve noksanları ile kendisini tanıtarak yarın için yol gösteren bir irşatçı, hayırlı bir rehberdir. Yine bir şairin dediği gibi :

Tarih ki temaşa gehi erbabı nazardır,
Her safhası ayinei etvarı beşerdir.

Şüphesiz ki tarih, beşer ahvalinin ayinesidir. Fakat Padişahlık devrinde insanlık tarihi basit bir surette mekteplerimizde okutulurken asil millî bir gaye olması icabeden millî Türk tarihi temamiyle ihmâl olunmuştur.

Sayın dinleyicilerin ;

Osmanlı İmpratorluğunun zevaline kadar Türk tarihi memleketimizde en az tetkik edilmiş mevzulardan idi. Asırlarca süren islâmlık, hiristiyanlık kavgalarının doğurduğu düşmanlık duyğusuyle mutaasıp Avrupa tarihçileri asırlarca islâmlığın piştarlığını yapan Türklerin tarihini kan ve ateş maceralarından ibaret göstermeğe çalışmışlardır. Osmanlı İmpratorluğunu kuran Türkler arasından çıkan tarihciler de umumî tarih yazdıkları zaman islâm tarihçilerince makbul olan şemayı kullanmışlardır. Bu şemaya göre islâm camiasının meydana gelmesinde en mühüm amillerden bulunan din, tarihin anahtarını teşkil eder! Bunun içindir ki Türk ve İslâm tarihçileri Türklüğü ve Türk medeniyetini islâmlık ve islâm medeniyetiyle kaynaştırarak islâmlıktan binlerce yıl evelki Türk medeniyetini unutturmayı ümmetcilik ve din gayreti farizası sandılar. Daha yakın zamanlarda Osmanlı impratorluğu camiasına dahil islâm ve hiristiyan unsurlarından tek bir milliyet yaratmak hayalini güden Osmanlılık cereyanı da Türk adının anılmaması, yazılmış olduğu sahifelerden kazılıp silinmesi gibi bayağı tetbirler alınmasına sebep olmuştur.

Saltanat devrinde Türklüğün çadır, Aşiret, at, silâh ve muhrebe mefhumlarile bir tutulması an'anesi mektep kitaplarımıza kadar girdi. Yurt sever bir şairimiz olan ve Osmanlılık cereyanının başında bulunan Namık Kemal bile Hürriyet kasidesinde :

Biz ol âlî himem erbabı ciddü içtihadız kim,
Cihangirane bir Devlet çıkardık bir aşireften.

Beyitini yazmasiyle Osmanlı Türk İmparatorluğunun bir aşiretten doğmuş olduğu fikrini veriyor. Fakat Osmanlı Türkleri Anadoluya gelmeden evvel öz vatanımız olan Anadolu Milâttan evvel ve sonra tabiî bir zaruret neticesi olarak Ortaasyadan göçen milyonlarca Türkün vatanı olmuş ve en sonra Selçuk türklerinin asırlarca hüküm sürdükleri mukaddes bir yurt olmuştur. Asıl hakikat Türklerin kabiliyet ve meziyetleri iktizasından olarak Selçuk - Türk imparatorluğu yerine Osmanlı - Türk imparatorluğu kurulmasından ibarettir. Türklük) bir Türk devleti tarihe karıştımı derhal başka bir Türk devleti hayat sahnesine çıkarır. işte Osmanlı imparatorluğu da Türkün bu kudret kaynağından doğmuştur. Yoksa dörtyüz çadır halkından ibaret bir aşiretten değil.

Dinleyicilerim,

Her bilğinin bir gayesi olduğu gibi tarihte de bir gaye gözetilir. Tarihçiler faraziye kurarken gözettikleri gayeler çeşitlidir. Tarihçi, ya bir din, bir mezhep, bir ırk, bir kavim, bir millet, bir hanedan, yahut iktisadi veya içtimaî bir meslek, siyasî bir fırka menfaati gözeterek tarihi yazar. Meselâ Ahdiatik, bir din, bir kavim menfaati gözeterek eski zamanda yazılmış Tarihi terkiplerinin en mühim misallerinden sayılabilir.

Avrupada tarih usullerinde dikkat edilmiş gibi gösterilerek yeni yazılan tarihlerini çoğunda Avrupa medeniyetinin gerek geçmiş gerek şimdiki zemanlarda başka medeniyetlere üstün, hristiyan dininin de başka dinlerden yüksek, âlî namını verdikleri bir insan silsilesinin başka insan topluluğundan yaradılış itibarile daha yüksek olduğunu yazarlar.

Siyasal alanda kavmi menfaatlerin tarih yapmaktaki tesirlerinin en açık bir misalini zamanımızda görebiliriz. Umumi harbin sebepleri ve zuhur suretile harp mesuliyeti anlatılırken bir alman ve bir fransız tarihçinin vakaları birbirinden ne kadar farklı olarak yazmaktadırlar. İşte bu misaller muayyen bir din, bir kavim veya bir zümre menfaatine göre tarih yazıldığını veya yazılmakta bulunduğunu ispat eder. yine bu misaller avrupada yazılan tarihleri dikkatle okumak lâzım geldiğini ve Avrupada çıkan tarihlerin iddialarını araştırmadan ve tengit etmeden kabul etmek doğru olmadığını gösterir.

Dinleyicilerim

Tarih bir milletin milli gururunun, millî şeref ve izzetinefsinin uyanmasına, milletlerin selâmetini temin etmesine ve milletlere virilmek istenilen mefküreye erişilmesine en mühim amildir. Bir kaç misalle bu fikri kuvvetlendirmek isterim: Japonlar, (1866) senesinde orta zaman teşkilâtını havi iken ve bir nevi derebeylik tarzında iken (1899) senesinde görülmemiş bir zekâ ve enerji ile teşkilâtını garp medeniyetine te-

mamen intibak ettirmesi ve Avrupanın en asrî devletlerinin seviyesine ermesi ve hatta az birzamanda garp memleketlerinin ilerlemesini bile ehemiyetsiz göstermesi Japonların millî benliklerine millî gururlarına parlak bir delildir.

Gene İmpratorluk devrindeki Almanya, emparyalist mefkûresini Alman milletine aşılamak ve yurt severlik duygularını harekete getirmek için okutmuş ve terbiye usullerini ona göre hazırlamıştır. Almanların diğer milletler üzerindeki ırkî, medenî, fikrî bir üstünlüğü haiz olduğu mektep talebelerine vakitli, vakitsiz okutulmuş ve telkin edilmiştir. Almanların bütün tarih tedrisatı mazinin, tarihin değiştirilmesinden ibaret bir teşebbüs haline geldi. Bu teşebbüsün gayesi Almanyanın istikbalini hazırlamak içiidi. Almanlar, diğer milletleri fikir ve dimağ cihetinden düşkün bir halde göstererek insanlığın başına geçmek suretile ona yeni bir kan, yeni bir fikir vereceklerini söylemekten geri kalmazlardı. Alman gençleri bunları mektep kitaplarında okuyor, kilisada vâizin ağzından işitiyor ve edebî kitaplarda da tesadüf ediyordu. Alman öğretmenlerinin hepisi bu gibi fikirleri daimî bir surette talebesine telkin ediyordu. Meselâ : Biyoloji okutan bir öğretmen yahut hayâllere dair ders veren bir öğretmen birden bire dersi bırakarak yurt sevgisini telkın etmeğe, Almanyayı tabiat üstünde göstermeğe başlar. Almanya — imprator ikinci Vilhelmin tabiri veçhile — medeniyetçe aşağı ve şüpheli fikir ve niyetlerle duyğulu milletleri havi bir âlem içinde Almanyanın yavuz silâhını sallayan yüksek bir millet olduğu fikrî, millet efradına bîr iman gibi aşılanıyor ve Almanya bu suretle serhoş ediliyordu. İşte siyasal bir maksat ve bir gaye uğrunda Almanlar tarih vakalarını bile bu suretle değiştirmişlerdir.

Almanların bu fikirlerini bazı İngiliz muharrirleri misâl ittihaz ederek ortaya bir (Anglosakson) namı altında yeni bir icat attılar. Bu yazıcılar (Anglosakson) un insanlığın şaheseri olduğunu, eski Yunanilerle Romalıların, eski mısırlılarla Asurilerin, İbranilerin, ve Moğolların ve diğer eski ırk ve milletlerin çalışmalarını birleştirerek (Anglosakson) denilen harikayı meydana getirmiş olduklarını iddia ettiler. [Anglosakson] un üstünlüğü hakkındaki bu gülünç iddia, İngilizlerin, sömürgelerindeki İngiliz tebaasiyle münasebetlerinde kibirli ve gururlu tavırlar takınmasına sebep olmuştur. Sömürgelerdeki İngiliz memurları orada fevkalâde bir milletin örnekleri, karanlığa boğulmuş bir memlekete meş'aleler gibi kendilerini gösteriyorlar ve orada amirane tavurlar takınarak iş yapıyorlardı. İşte Alman ve İngiliz fikir ve dimagı üzerinde birleşen bu mefkûrelerdir ki emperyalizm mikrobunun büyümesine sebep olarak umumî harp esnasında milyonlarca delikanlının cebhelerde, siperlerde ölmesini intaç etmiştir.

Sayın dinleyicilerim)

Tarih mücerret bir ilim değildir. Tarih hayat için dir. Tarih milletlerin varlıklarını muhafaza etmek, kuvvetlerini inkişaf ettirmek içindir. böyle olduğu halde maalesef Osmanlı tarihçilerinin hemen hapsi menfi bir gaye ve ceryana kapılarak tanzimat devrine kadar islâm tarihçilerinin çerçevesinden harice çıkmamışlar ve milli gaye ve faydaları da göz önünde bulundurmamışlardır.

Tanzimat devrine kadar yetişen Türk tarihçilerin mensup oldukları Türk ırkına ve Türk kavimlerine ehemmiyetleri derecesinde mevki ayırmadılar. Ve türklerin ahvaline sırf müslümanlık sünnilik gözlüğile baktılar. Çünki o zamanlar milli duygular, millî fikirler, islâm topluluğu içinde eriyip mahvolmuş gibi idi. İranda ve Türk ilinde daha evvelleri zuhur etmiş olan millî iddialar yani şuubiye davaları da çoktan unutulmuştu.

Tanzimat devri arefesinde Osmanlı tarihçilerinin umumî tariha nazarları yavaş vavaş değişmeğe başlar. mütemadî mağlûbiyetler neticesi olarak hıristiyan Avrupa ahvaline de ehemmiyet vermek mecburıyeti duyulur. Garp linsanlarını bilen müslüman ve hıristiyan Osmanlılar arasında Avrupanın tarihe ait eserlerinden istifadeye, hatta tercimeye kalkışanlar oluyor. fakat bunlar pek azdır. Asıl garP tarihlerinden istifade ancak tanzimat devrinde görülüyor, tanzimat devrinin sonunda garp eserlerini okumak sayesinde Türklüğe dair malûmat artıyor, millî duygu oyanıyor ve inkişafa başlıyor. garpten istifade edilerek ve Türk alemine ehemmiyet verilerek yazılan ilk tarih umumî Süleyman Paşa merhumun (Tarih alemi)dir Suleyman paşa tarihinden sonra Murat beyin altı cildlik umumî tarihi vardır ki Avrupa noktaî nazarlarına uygundur; fakat Türklüğe ehemmiyet vermemiştir. Hakkı paşa, Ali Teyfik abdulrahman Şeref Beyler tarih yazmışlarsa da bu eserler demillî gayeden uzaktırlar. Abddül Hamit devrinde tarih yazmak ve neşretmek ise çok zordu. Meşrutiyet ilân olununca tarih yazanlar çoğaldı. ancak bu tarihçiler ekseriyetle fransızca kitaplarınıtn ercümelerini yapmışlardır.

Dinleyicilerim,

Tanzimat devrinde hafif bazı emareleri seçilebilen Türkcülük fikri ve cereyanı da ikinci Meşrutiyet devrinde bir az daha açık olarak kendini gösterir. Türkcülük fikir ve cereyanı ise islâmlık noktai nazarlarına muhalifti. Bu cereyan medrese sahalarında ve tanzimat siyasetini ve kültürünü güdenler tarafından tenkıt ediliyordu. Bu suretle Türkcülük ikinci Meşrutiyet devrinde de ciddî bir iş göremedi. Türk tarihile esaslı bir surette uğraşamadı. Bu zamanlarda Osmanlı impratorluğu nasıl maddî istiklâline sahip değildi ise manevî istiklâline de sahip olamadı.

Dinleyicilerim :

Millî kültürde ve millî terbiyede en mühim bir mevki tutan tarih meselesini esaslı olarak halletmeğe çalışan ilk defa Türk Cumhuriyeti ol-

olmuştur . Her işte olduğu gibi kültür meselesinde de bu en esaslı noktaya parmağını basan Türklerin kurtarıcısı ve yol göstericisi ve yirminci asrın en büyük adamı olan Ulu Atatürktür . Onun rehberliği ve irşadiyle millî Türk tarihi, Türk tarih kurumu tarafından yazılmıştır .

Türk tarihi, Türk milletine, dünya yüzünde insanlığın doğuşundan beri en asil ve yüksek insan tipini kendi ırkının temsil ettiğini, asırların yürüyüşünce insanlığın karanlık göklerinde zincirleme medeniyet ufuklarının kendi ırkının zekâ ve kabiliyet ellerile açıldığını anlatır .

Türk tarihi, Türk milletine, kendi ırkının askerlikte, idarede, siyasette olduğu kadar ilimde, fende, edebiyatta, resim, musiki, mimarlık, heykeltıraşlık gibi sanatlarda dahi ne kadar eşsiz bir kabiliyet ile yuğrulmuş olduğunu anlatır .

Türk tarihi, Türk milletine, dünyanın insan izi taşıyan her parçasında kendi ırkının zamanla silinmemiş ve silinmiyecek hakimiyet ve kültür damgası basılı olduğunu, başka milletlerin tek örneğile öğündükleri Devletlerin en büyüklerinden çok daha büyüklerini yüzlerce kurmuş, her manâ ve mahiyette şan ve şeref kaynaklarından kana kana içmiş, görgülü bir soydan geldiğini anlatır. Fakat :

Türk tarihi, Türk milletine, aynı zamanda kendi ırkının binlerce yıllık tecrübelerle vardığı manevî olgunluk esaslarından ayrıldığı, hususiyle ırfan ve medeniyetin yüksek ve temiz havalı yaylasından taassup ve cehaletin sıtmalı bataklığına indiği zamanlarda uğradığı belâların sertliğini, varlığına sarılan karanlıkların kolay yırtılmaz koyuluğunu anlatır .

Genç Türk Cumhuriyetimiz, bizlere milletimizi , millî benliğimizi tanıttırdı . Türklüğün şerefli mazisini öğretti, hakikat yolunu gösterdi . Binaen aleyh minnetdarlık duygusiyle memleketimizin her sahasında seri adımlarla ilerlemeği hazırlayan Cumhuriyet Hükûmetimizi ve millî birliğin timsali olan Ulu ve sevgili Atatürk'ümüzü derin şükranlarla selâmlarım .

Fuat Tüzüner

1936 - 1937 ders yılı Ortaokul nakış dikiş sergisine ait tahassüslerim

Defterin ilk yaprağı yazımla karalandı ,
Gözlerim dört yandaki güzel renklerle yandı ;
Kalbim şu eşyaları benim olacak sandı .
Şu gecelik, şu gömlek bakışımdan usandı .

* *
*

Şu işlenmiş entari gülümsüyor bak bana ,
Diyor ki: Hediyeyim hoca hanım ben sana ...
Karşıki geceliğe içim istekle baktı ,
Hele şu pijamaya ağzımın suyu aktı .

* *
*

Yastıklar dizi - dizi, selâmlıyor hep bizi :
Entariler, gömlekler, beğendim hepinizi .
Hırkalar, boleralar, gözlerim size dalar ;
Elimi dokunamam, belki renginle yanar .

*
* *

Sayğıyla seyrederim sizleri, güzel şeyler ,
Bu sergi odasına bakmak beni pek eğler .
Hoşça kalın diyerek selâmlarken her şeyi
Takdirle anacağım öğretmen Nefiseyi . . .

Meliha Tanalp

ZEHİRLİ GAZLAR VE KORUNMA YOLLARI

— 2 —

Yakıcı Gazlar :

Yazan : M. Z. Oral

Yokarda yazdığım gözyaşı getiren, aksırtan ve insanı boğarak öldüren zehirli gazlar insanın gözüne, genzine, boğazına, akciğerlerine tesir ediyorlar ı. Yakıcı gazların tesirleri ise bilhassa cildiniz üzerindedir . Yakıcı gazlarla dolu olan bombalar, mermiler patladığı zaman bu gazların bir kısmı tebahhur ederse de en çoğu ince taneli yağmur gibi dökülür; ve en küçük bir damlası bile dokunduğu yeri yakar. Onun için tehlikeli zamanlarda çok uyanık olmalı; havadan dökülen veya bir yere birikmiş olan sulardan şüphe etmelidir. İnsan eline ayağına veya vücudunun herhangi bir yerine bir damla su sürüldüğü vakit derhal duyar. Fakat yakıcı gazlar suyun yaptığı gibi bir soukluk hissi bile vermezler. ve mevcudiyetlerini birdenbire belli etmezler. Eğer tesirini çabuk gösteren levizit gibi yakıcı gazlardan biri derimize dokunursa bir iki dakika sonra: (iperit) gibi çabuk tesir etmeyenlerden ise saatler geçtikten sonra dokunduğu yerde kızarma, kaşınma ve yanma başlar. ufak ufak kabarcıklar hasıl olar. ve çok geçmeden bu kızaran yerlerdeki kabarciklar birleşerek ateşten veya sıcak sudan yanmış ta kabarmış gibi sarı soluk bir şiş meydana gelir Ve şiş patlar. Artık yaranın acısı dayanılmaz bir dereceyi bulmuştur. Buradan kirli sarı bir su akar. Yara günden güne derinleşir. günlerce, bazan aylarca kapanmaz. Eğer yara hariçten Mikrop kaparsa cerahatlanır ve şişer.

Yakıcı gazlardan bir damlası göze gelirse göz kör olur. Buhar haline geçmiş olan yakıcı gazların derimize yaptığı tesir nisbeten az ise de gözlerde fazladır.. Önce gözlerin üzerine ılık su konmuş gibi gayrı tabiilik duyulur. sonra göz kapakları şişer gözler kapanır. İçleri cerahatlanır. Fakat yavaş yavaş iyileşir. yani yakıcı gazların buharı gözleri kör etmez . Yakıcı gazların buharını teneffüs etmek tehlikelidir: ses kısılır. Birazda fazla teneffüs edilmiş ise ak

ciğerlerde yapacağı tahribat derin olur.

Yakıcı gazların bir kısmı levizit gibi kokusu kuvvetli olanlar mevcudiyetlerini belli ederlerse de diğerlerinin kokuları da pek keskin olmadığı için bir yerde bulunduklarını kolay, kolay belli etmezler. Bu gazlar kumaştan, deriden lastikten geçtikleri için elbiselerimiz, ayak kaplarımız bizi yakıcı gazlardan koruyamazlar.

Yalnız harp zamanlarında şehir içlerini temizlemek vazifesini üzerine alanlar yakıcı gazların geçemiyecekleri hususi bir elbise giyerler.

Yakıcı gazların en büyük tehlikelerinden birisi de bulaştıkları yerde uzun müddet kalmalarıdır. Rüzgârlı ve Güneşli yerlerde bir iki gün; güneş görmeyen harabelerle, mahalle aralarında Fundalıklarda bir iki hafta kalırlar. Onun için bir şehrin üstüne yakıcı gaz atıldığı haber verildikten sonra tehlike geçmiştir, işareti alınıncaya kadar yani sokaklar temizlenmeden evel dışarı çıkmamalıdır.

Yakıcı gazlardan korunma çareleri:

Her şeyden evel yakıcı gazların renklerini, kokularını ve diğer vasıflarını az çok bilmek lâzımdır.

Meselâ: iperit gazı hardal gibi kokar. Rengi açık sarıdır. Bomba patlayınca etrafa kısmen duman, kısmen yağmur halinde dağılır. Levzit ise sardonya yaprağı gibi kokar rengi esmerdir. Bu da iperit gibi kısmen duman ve yağmur halinde görünür.

Yakıcı gazların üçüncüsü alan Dik gazı da soğan gibi kokar, renksizdir, Mayi halindedir. Bomba patlayınca beyaz bir duman haline geçer.

İşte bu gazlardan birisi ile karşılaşan insan derhal kapalı bir yere kaçmalıdır. Duman haline geçmiş yakıcılardan korunmak için de maske takmak gereklidir.

İnsanın eline, yüzüne, elbisesine iperit veya levizit damlamış ise nihayet beş dakika içinde bu damlayı bir bezle yahut pamukla oğuşturmadan bastırmadan - yara pansuman eder gibi - almalı sonra kireç kaymağı sürmelidir. Kireç kaymağının taze olması şarttır. Kireç kaymağı yahut kireç kaymağı hamuru iperit damlası üstünde on dakika kadar kaldıktan sonra iyice yıkanmalıdır. Yakıcı gazların bulaştığı bezler, pamuklar ya sobada yekılmalı yahut kireç kaymağı dolu bir kabın içine atılarak temizlenmelidir.

Mitoloji Hikâyeleri

Yazan: Lonise Delbande

Çeviren: Cevat İdil

«En eski bir Ulus olduğumuz halde derlenip toplu yazılmadığından ötürü lâyık olduğu önemi bulamıyan Türk mitolojisini toplayıp bir sıraya koymak, neşretmek ve ondan sonra da millî karakter tahlilleri ve mukayeseleri yapmak istiyoruz. Bu çetin işi daha salâhiyetli kalemlerden beklemek fırsatını kazanmış olmak için ilkin bütün dünyaca şöhrti tanınmış kadîm Yunan edebî masallarından bir kısmını seri halinde tercüme ve neşretmiye başlıyoruz.»

***

ÖNSÖZ

İlâhelerle İlâhlar ki İmparatorlukta sakindiler, onların füsûkâr ikâmetgâhları, muhteşem bir sarayın lâhûtî derinlikleri içinde kaybolmuştu.

Onların bir ikametgâhları daha vardı: Olimp... Bu, eski yunanistanın kuzayında bir dağdır. Bu, Mâbutlar kıralı Jübiter'in mekânı ve dâimî başkenti idi. Hemen ekseriyetle divanını burada kuruyor, ihtarlarını tebliğ ediyordu.

İlâhlar, ancak âdetleri üzre bir deyneğin yardımına bile muhtaç olmaksızın buraya gidip geliyorlar, hertarafı dolaşabiliyorlardı. Onlar muhtelif şekillere bürünerek te insan gözüne görünmeksizin de buraya gidebilirlerdi. İnsanları, kendi arzu ve iradelerine göre tenasüh ettirebilirerdi.

İlâhlar meclisini teşkil eden büyük Ulûhiyetler «12» tane idi. Altısı mâbut, altısı mâbude olan bunların gayeleri şöyle idi:

Jupiter: Yerle göğün hükûmdarı
Neptün: Denizler Tanrısı
Plüton: Cehennem (İskence) »
Apollon: Işık Tanrısı
Mars: Harp Tanrısı
Vülken: Ateş Tanrısı (İüpiterin yıldırımlarını yapan)
Jünon: Jüpiterin zevcesi
Geres: Çiftçilik mâbudesi (Peri)
Minerv: İtâat Tanrısı
Diyan: Avculuk Tanrısı
Prozerpin: Plüton'un zevcesi »
Venüs: Aşk mabudesi »

Diyan, Jüpiterin kızı;
Apollon da oğludur.

Bunlardan başka ikinci derecede hadsız hesapsız Ulûhiyetler vardı. Bir kısmı insanları, hayvanları, ormanları, tarlaları, evleri himaye ederler; bir kısmı da bilâkis insanları taciz, yeryüzüne fenalıklar ederlerdi.

***

Junonun kıskançlığı

Tanrıların kıralı, evrenin büyük efendisi Jüpiter, Jünon,la evlenmişti. Kibirli, bencil, titiz Jünon ziyadesile kıskançtı.

Oh, fakat kıskanmak!.. bunu hatırına bile getirmemeliydi. Kendini Jüpitere damla damla suan bu kıskançlık... O, bilmeli değilmi idi ki müteaddit kadınlara sâhip olmak diğer İlâhlar gibi onun da hakkı idi?. Zaten eski çağlarda bu âdet pek münteşir idi. Ve bu, zamanımızda bile müslimanlarda bir intizam tah-

tında vaki'dir. Muhammedin kanunu, mü'minlere dört zevceye kadar müsâade eder.

Fakat İlâhlar için adet mes'elesi hudutsuzdu. Jünon bu kanuna tahammül edemediğinden iktidar ve salâhiyeti zevci ile taksim etmek istedi. Çünkü etrfında yalnız hükmetmesi tarzındaki üstünlüğü onu memnun etmiyordu. O, rakipsiz kalmak isterdi.

Jüpiter, başına ağrı getirmemek için bu teehhülleri saklardı. Oyse ki Junon,un kıskançlığı daima uyanıktı; devamlı sahnelere meydan veriyor, umulmaz bir şiddet gösteriyordu· Zevcini Olimpte hapsetmek isti yor ve onun her ayrılışında. yüksek buhranlar geçiriyordu.

Gizliden gizliye peşine mâhir hafiyeler takarak efâl ve harekâtına vakıf oluyor, fırsat buldukça da bizzat polis olmaktan kendini alamıyordu. Hissiyatında amansız olan Jünon, büyük bir hırs, bir düşkünlükle bu intikamına emsalsızce teslim oluyrodu. İşte bazı misâlleri:

***

(+) 10 Prensesin Sergüzeşti

Oséan ve Tethys'ın (tetis) oğlu İnachus (İnaşü); Yunanistanın Cenubunda yerleşmek için küçüklüğünü geçirdiği Phenicie (Fenisi) yi terk ile Poleponez'yada Argos kırallığını tesise gitti.

İnachue (İnaşü) nün çok kızları vardı. İçlerinden biri, 10'ncusu fevkalâde güzelliğile Jüpiterin nazarı dıkkatını celbetti. İünon, zevcinin ikide birde İnaşu.nun bahçeleri yakınında serseriyane dolaştığını görünce şuphe ve itimatsızlığı arttı.

— ONLAR —

Karardı perde perde gülümseyen ufuklar..
Kollarını uzatıp kimsesiz yavrucuklar
Bir karaltı hızıyle yollarda süründüler.

§

Ilık mermiler indi gözlerimden engine;
Hıçkıran bir tebessüm karları deldi yine;
Sonu yokluğa çıkan zülmete büründüler.

§

Kim bilir hangi kara ejdere varacaklar;
Bir kadeh zehir için kime yalvaracaklar?
Yosunlu taş değil mi duyacak ahlarını?

§

Rabbım, çağlasın, bırak, ahı binbir keremin!
Sade sana az gelir kuduran cehennemin,
Sürükle mahşerine kendi günahlarını.

T. G.

Bir gün Jüpiter dışarıya çıkar:

— Nereye böyle?..

diye sordu.

— Bu benim bileceğim şeydir.

— Seni (10)'un yanına gitmekten menediyorum !..

— Âlâ.. Âlâ !.

Ve başka bir söz ilâve etmeksizin gözden nihan oldu.

Jüpiter öyle tegayyüp etmişti ki Jünon onu hayli zamanlar göremedi. Aceba nereye gitmiş olmalıydı?.

Ansızın İnaşu'nun evi yanında yapayalnız duran güzel bir bulut gördü kü onu hafif bir rüzgâr bile tazyık etmiyordu.

« Tut, tut!.. Sanki şimdi orada bu küçük bulutun da ne işi, ne münasebeti var?.. » diye söylendi ve ikisinin de rahatını bozdu.

Küçük bulutu kaldırdı ki ne görsün?.. Iüpiter, bir kuru ot demeti üstüne oturmuş, mini mini, beyaz bir danayı okşuyor, ot yediriyor.

— Daha var —

En büyük iyilik...

Bir bahar sabahı idi. Karşı evdeki ihtiyar, minderinin üzerine oturmuş, yeşil gözlerini duvarda duran bir levhaya dikmiş, düşünüyordu. Güneş parlak ziyasını ihtiyarın yüzüne yaymış, onun temiz ak sakallarının üzerinde parıltılar yapıyordu. O küçük soluk dudakları yavaş yavaş gülümsüyordu. Birden bire başını açık duran kapıya çevirdi. Orada duran üç oğluna baktı:

— Çocuklarım, buraya gelin; size birşey söyliyicem, dedi. Çocuklar hemen babalarının yanına koştular. İhtiyar söze başladı:

— Şimdi hepiniz birer iyilik yapacaksınız. Fakat şunu da söylüyeyim; kim daha büyük iyiliği yaparsa (durdu, parmağında duran yüzüğe baktı, başını kaldırdı:)

Ona şu gördüğünüz kıymetli yüzüğü armağan edeceğim. Haydi vakit kaybetmeyin.

Çocuklar odalarına girdiler, giyindiler, evden ayrıldılar. Akşam güneş saçlarını toplarken çocuklar geldiler. İhtiyar, çocuklarının geldiğini görünce minderinde doğruldu. En yakınında bulunan küçük oğluna:

— Gel bakalım ne iyilik yaptın?

Çocuk babasına yaklaştı:

— Babacığım, ben ıssız bir sokaktan geçiyordum. Yerler çok taşlıktı. Düşmiyeyim diye yere bakarak gidiyordum. Birden bire duvarın dibinde bir torba gördüm. Bunu aldım. İçinde altın doluydu. Gözlerim kamaştı. Hemen emniyet direktörlüğüne gittim torbayı teslim ettim. Bana şu doğruluk madalyasını taktılar:

— Okay oğlum; şimdi büyüğün gelsin.

Ortanca oğlu babasının yanına yaklaştı.

— Babacığım; ben arkadaşımdan ayrılmıştım. Hava almak için sahilde dolaşıyordum.

O anda bir çocuğun denizde boğulmak üzre olduğunu gördüm. Elbiselerimle suya atıldım. Zavallı yavrucuğu ölümden kurtardım. Babasını bulup teslim ettim. Bana çok teşekkürler ettiler:

— Çok memnun oldum, okay.. büyük oğlna:

— Cel bakalım, Ya sen ne iyilik yaptın:

— Uzağımızda bulunan yüksek bir uçuruma çıkmıştım. Bana bir adam hernedense kızmış, beni öldürmek için peşimde dolaşıyordu. Bunun sebebini düşünüyordum. Osırada uçurumun kenarında bir adam gözüme ilişti.

Yaklaştım, baktım, bana kin besliyen adamın ta kendisi. Okadar kenara yatmıştı ki ayağımla dokunsan değil kuvvetliçe bağırsam korkucak, düşerek parçalanacaktı. Dimağımı bir fikir karıştırdı. Ona yavaşca yaklaştım. Bütün kuvvetimi topladım. Bileklerinden sıkıca tuttum, hızlıca kendimden tarafa çektim. Ve onu büyük bir ölümden kurtardım. «Çocuğun kalbi hızlı hızlı çarpmağa başladı. O zamanki heyecanı sanki şimdi de geçiriyordu.» İhtiyar başını salladı:

Çocuklarım hepinizin yaptığı iyilik

Sevgi

Küçüklüklerinden beri birlikte oyun ve tahsil hayatı geçiriyorlardı. Birincinin babası çocuğunu küçük yaşta öksüz bıraktığı için, arkadaşınınki ona da babalık etmişti.

Üniversitede - aralarında aynı sevgi bağı bulunduğu halde - beraberdiler. Hatta birbirlerini okadar çok seviyorlardı ki, onları hiç ayrı gören olmazdı bile..

Bir gece, yatakhanede yan yana olan karyolalarında uyuyorlardı. Yetim olan çocuk şöyle bir rüya görmekteydi:

«Arkadaşı başkalarıyle birlikte ava gidiyor. Orada yanlışlıkla başka bir arkadaşı tarafından vuruluyor.. Onu sedye içinde cansız, getiriyorlar. Beriki bunu görünce, hınçkıra hınçkıra onun üzerine kapanıp ağlamaya başlıyor. »

Çucuğun rüyasındaki ağlayışı okadar hazin ve bitkindi ki, bu esnada kendisi de yatağında hınçkırarak, tıkanarak ağlamaya başladı. Yanıbaşındaki arkadaşı bu hınçkırıklardan uyandı. Ötekini uyandırıp niçin ağladığını sordu. Fakat o buna cevap bile vermedi ve sevinç yaşlarıyle - karşısında gördüğü - arkadaşına sarılmakla iktifa etti.

Aradan zaman geçti. Üniversiteyi bitirdiler. Lâkin aralarındaki eski sevgi de kalmamıştı.

Bir gün yetim çocuk yataktan kalkınca, masasında arkadaşının şöyle yazılı bir kartını buldu: «Arkadaşlarımla ava davet edildim, gidiyorum.»

Rüyadaki vak'a hakikatte de oldu. Fakat beriki, cansız cesede kapanıp hınçkıra hınçkıra ağlamadı.. O, ancak etrafa sezdirmek için cenazenin arkasında birkaç damla kuru gözyaşı döktü.

Hoca efendi Mezar başında ölünün ruhuna fatiha okurken, o şöyle dua ediyordu:

«Hey Tanrım! Ne olurdu o günkü rüya bir hakikat, bu günkü hakikat bir rüya olaydı da o gün ölümün başında bu gün yatağımda hınçkıra hınçkıra ağlıyaydım!...»

Galip Doğan İdil

---

büyüktür. Fakat dünyada en büyük iyilik fenalığa karşı yapılandır. Ağabeyiniz bu büyük iyiliği yaptığı için yüzüğü ona takıyorum. (Zayıf elile parmağında parlıyan değerli yüzüğü çıkarıp oğlunun parmağına taktı. Ötekiler de babalarına hak verdiler ve tekrar odalarına girdiler.)

Müjgân İdil

Bir hatıranın hayali

Eşsiz güzeliğinle eş oldun İlâhlara,
Estetik araçları kibarlığını öğsün;
"Ar,,ın saçını elmas parmaklarınla tara,
Ona özdeştir ancak ilham yaratan göğsün.

Şiirden ve çiçekten yaratılmış meleksin,
Sırma saçlarla sarıp okşarken ozanını.
Sanma coşkun ruhumda yalnız süzüleceksin,
Her verdigin eserle yayacaktır şanını.

San'atım yükselmeyi aşkında arayacak,
Adında çağlamıyan varlığı yok sayacak;
Senden doğmuyan şöhret eriyecek dizinde.

Bana verdiğin güçle güçleri yaracağım,
Ülküye bu ferağat yolundan varacağım,
Bahtıyar olacağım bahtıma yar izinde.

Sabri Güzel

Folklor :

Aşık Mevlüt

Niğdenin Kültür ve halksever İlbayına şu dilekçesi ile baş vuran aşık bana geldi.

« Ey Niğde İlinin ulu İlbayı,
Geldim ziyarete bu hakipâyi,
Eğer sertaçta olmazsa dayî,
Şairler şirini boşuna söyler.

Şanına lâyık mı şairi kırmak,
Türke yakışır mı böyle boş durmak,
Lutfen bu dileğim şiir bastırmak,
Olmazsa (Yıldırım) dünyayı neyler?

Asaletin belli yücedir gayet,
Seni takdir eder bütün Vilâyet.

Etmez muavenet bize mâliye,
Bütün şiirlerim kaldı haliye,
Dediler halini arzet Valiye,
Geldim verdi elime çare İlbayım.

Ulu önderisin bu memleketin;
Tab, edip şirimi millete satın,
Denize bir damla bizdende katın,
Değildir maksadım pâre İlbayım.

Köyümüz Asmazdır Niğdeye merbut,
Aşka talip olan çekermiş ut,
Hüsnü şerefinden bir mürüvvet et,
Gel beni yandırma nâre İlbayım.

Şairlerin yanık olur yüreği,
Durmaz gece gündüz daima ağlar,
Kararı yok belli olmaz durağı,
duyursa zarını dayanmaz ağlar.

İnsan hürmet ile alır önünü,
Garip şair döndü size yönünü,
Şanlı Türkler gözetir birbirini,
İder muavenet siz gibi baylar.

Şanına lâyıkmı şairi kırmak,
Türke yakışırmı böyle boş durmak,
Lulfen bu dileğim şiir bastırmak,
Olmazsa (Yıldırım) dünyayı neyler.

Genç dinç sarışın ve inanlı aşık Borun Asmaz köyündendir. 312 doğumludur. Evli ve altı çocuk babasıdır.

Şerefl askerî ödevini (genel savaşta Çanakkale, Kafkas, cephelerinde ve İstiklâl savaşında da Adanada Sinan paşa kolunda, Afyon ve Haymanada) temamlamıştır.

Yaşının tazeliğine rağmen sözünü sazına uydurarak çevresinde dikkat nazarını kendine çekmeğe başlayan Mevlüt, Ulukışlada (Kemalî baba) adındaki Halk ozanının şu muammasını alır. Ve halleder. Mevlüt için açılan ilk sınavı muvaffakiyetle neticelenmiş olur.

Bir muamma yaptım kansız,
Gerek canlı, kerek cansız,
Hiç bir şey görmedim ansız,
Bil bakalım bu neymiş ?.

Vardır anın hizası,
Belli durur her azâsı,
Bulanık gündür cezası,
Bil bakalım bu neymiş ?

Varmı bunu bilen kişi
Muhayyer gütmeyin işi
Kemâlinin kardeşi
Bil bakalım bu neymiş ?

Nihayet Kemâli serteliyor.

Alırsam kalkanı
Çıkarsam meydana
Bakınca al kana
Çocuksun kıyamam sana !

Mevlüt bundan (gölge) yi kastetdiğini buluyor ve şu karşılığı yollayor .

Bu gün vakiamda bir ün işittim,
Hangi mahaldedir bilmedim anı,
Kudret binasında bir can gûşettim,
Tanrı tek yaratmış eşlidir yanı,

Biri canlı bir cansız yaratmış
İkisini bir yapıda türetmiş
Yerdemi, göktemi, gizli seyretmiş
Ehli olan bilir bellidir, anı .

Dinleyin ihvanlar iş bozğun düştü,
Denizi deryayı hep birden geçti,
(*) Yıldırıma malûm kapıyı açtı,
Kim açtı, ne gördü bil sen de anı !

Kemali baba Mevlüdün yukarıdaki karşılık muammasını çözemeyor ve bizzat ziyarete ve takdirlerini sunmağa geliyor . Mevlüt yine ozan aşkını şu deyimleriyle anlatmağa çalışıyor .

Tâ ezelden aşk kalbime basmıştı,
Demezdim kimseye âr deye deye, (**)
Bu yel bana küçüklükte esmişti,
Girmiştim sipere kar deye deye .

Elbahtına şahin konar ne düzgün?
Bizim bahta neden konuyor kuzğun?
Aşk katı içerden ederdi dizgin,
Çekerdim gemini dur deye deye .

Mihnetli gün idi devri isiipdat,
Vağardı zulümler daima kat kat,
Var ise metaın bu devirde sat,
Ya, bende mücevher var deye deye.

Ey Mevlüt Yıldırım git sen doğruya
Minnet etme kötülere uğruya, (***)
Gece gündüz yalvar ulu Tanrıya,
Benim maksudumu ver deye deye .

(*) Yıldırım Mevlüdün mahlâsıdır .
(..) Âr — ayıp
(***) Ugru — hırsız

Aşık Mevlüt çok yurt severdirde .. Cumurluk şenliğini köy alanında kutlulamak için toplanan köylü kardeşlerine (memleketimize) adli deyimini içten, duyarak, duyurarak okumuş dinleyicilerini coşturmuştur.

Ey kahraman Türkün mukaddes yurdu,
Baktım tarihe yüce yaşına
Top tüfek sesinden dilinmi durdu,
Neler geldi geçti söyle başına .

Kaç kere öldün de kaç kere dirildin,
Kâh bulanık aktın ve kâh duraldın,
Şimdi tapulandın Türklere kaldın,
Zafer tarihini yazdın döşüne, (*)

Yaşasın Aşatürk, yaşasın Millet
Yaşasın şanlı Ordu, ve Cumhuriyet,
Dima şen olsun böyle memleket,
Göller dolsun toprağına taşına .

Sakarya İnönünü hatırla tanı,
Yurdu zimmetledi (**) şüheda kanı,
İntikamla aldık biz bu vatanı,
Yekcihet çalıştık hem savaşına,

Nedir toplantının yüksek emeli ?
Borçluyuz her daim alkışlamalı,
Türküz, Türktür dünyanın dip temeli
Kurulurken girdik senin düşüne (***)

Belki bilmeyen var nedir Türk demek
Kahramanız emsalimiz yok demek
Arıdır neslimiz gayet pâk demek
Evvel basan Türktü yaradışına .

Saymadın sen bizi biz seni saydık,
Bastırdın üstüne düşmene ayak,
(Ata) zahmet çekti bizimle yayak,
Kurtarınca seni geldi hoşuna,

(*) Döş — Gögüs
(**) Zimmetledi — Senetledi
(***) Düşüne — rüyasına

Silindî üstünden düşmanın izi,
Son büyük zaferdir aldık boğazı,
Kalmıştı bu yurtta düşmanın gözü,
Düşerlerdi daim senin peşine .

Bizim ecdadımız bu yurtta yatan,
Yine eski Türküz dünyayı tutan,
Türkler doğarken der nerede vatan,
Alır intikamı vurur dişine .

Nedir Ey Yıldırım medhini anlat,
Türküz etmeyelim kimseye minnet,
Şimdi zinetlendik misali Cennet,
Süslendi al bayrak, bak nakkaşına

ATATÜRK'e

İstipdadın kaçırdığı zaferi,
Değnekle çeviren Türk derler bize
Az zamanda milyonlarca gençleri
Hemen yetiştiren Türk derler bize

Ey tanrı ömür ver Atatürke,
Heybetinden titrer, hep bütün ülke,
Zaferler doldurdu mukaddes mülke,
Uğruna can veren Türk derler bize,

Sen varsın istemek ziyayı günden,
Dünyada bulunmaz hiç ulu senden,
Topu tüfek sesini kesdik acundan
Söze kavi duran Türk derler bize,

Der Yıldırım geçti eski kayğılar,
Fevzi, İsmet, Rüştü diğer sayğılar,
İşte baş gösterdi hep fabrikalar,
Terakkiye eren Türk derler bize ...

Asmaz köyünde diğer bir toplantıda okuduğu :

Nerde istipdat, saltanat rezâletler hanı ?
Sildik süpürdük, temizledik vatanı,
Kimlerdir daima zafere çeviren yönü
Atatürk, Fevzi, İsmet İnönü .

Var olsun Atatürk yaptı bir dernek,
Bütün milletlere gösterdi örnek,
Mecburi sulhlara bastıran parmak,
Atatürk, Fevzi, İsmet İnönü

Çalıştı sıtkile çok kavî durdu,
Salebân hep millet rahata erdi,
Kimlerdir şenelten mukaddes yurdu,
Atatürk, Fevzi, İsmet İnönü

Doğdu memlekete büyük asârlar,
Geldi kapımıza hep demiryollar,
Kimlerdir bunları yaptıran erler,
Atatürk, Fevzi, İsmet İnönü

Terakki gayreti var her Türkte,
Çoktur seviyesi küçük büyükte,
Kimlerdir çok kavi bir ittifakta,
Atatürk, Fevzi, İsmet İnönü

AKSARAY YOLUNDA
Hasan dağı eteklerinde

Bütün nazarlara çarpar duruşun,
Sandım her dağa baş Hasan dağı,
Gayet çok sevimlidir kuruluşun,
Suyun yok damarın baş Hasan dağı,

Ormanın yok bülbüller öte,
Suyun yok gelen geçen yurt tuta,
Girmişin simsiyah bir kıyafete,
Olmuşsun sen toprak Hasan dağı .

Neden açılmayor sünbülün, gülün,
K. evvelde bağlanır dilin,
Gelen giden olmaz kesilir yolun,
Hiç gitmez serinden kış Hasan dağı,

Opsar dağı yakın durur yoldaşın,
Suyu yok ve hep köydür peşin, [*]
Der Yıldırım neden çataldır başın.
Görünüşün gayet hoş Hasan dağı .

Ankaraya - Niğdeye - Dersime Seyfiye söylediklerini gelecek yazımıza bırakıyoruz .

[*] Peş - etek

Maksim gorki

(SERSERİLER)

Büyük hikâye B. S.

Malva

— Geçen sayıdan devam —

Malva alayla söylendi :

— Okadar uzun değil !..

— Seni babamın elinden alacağım karı .

— Sahi mi ? .

— Korkacak mıyım sanıyorsun ..

— Merak ediyorum .. Bu sözlerin doğru mu ?..

Heyecanlı ve asabi bir sesle söylendi .

— Benim yabana atılır bir adam olmadığımı görürsün .. Ben ...

— Sen ... Daha nesin, bakayım ?.

— Hiç !.

Fikrinde bir şeyler tasarlamış açık göz bir genç halile döndü .

— Ne cesursun !.. Müfettişin ufak, siyah bir köpeği var, gördün mü ?,. Sana öyle benziyor ki !.. Uzaktan havlar göz korkutur, yaklaştınmı kuyruğunu kıstığı gibi yallah !.

İyakof hiddetle bağırdı :

— Yeter artık !. Gün gösterir sana beni ..

Malva gülüyordu .

Yanık yüzlü, iri bazulu, sert, dik saçlı ve kızıl yüzlü bir adam salına salına yaklaşmaktaydı . Kuşaksız kızıl bülüzü, arkadan hemen yakasına kadar yırtıktı . Kolunun yenlerini düşmesin için umuzlarına kadar sıvamış, pantolonu deliklerle kaplı ve ayakları çıplaktı .

Kırmızı lekeli yüzünde iri ve küstah bir çift mavi göz parlayordu . Geniş ucu yukarıya kıvrık burnu kimseye metelik vermeyen bir tip canlandırmakta ve onu mağrur göstermekteydi ..

Yanlarına geldi, durdu .. Basit kostomünün hemen her yerinden giren güneş vücudunu parlatıyordu soludu .. ikisini süzdü ve tuhaf yüzünü buruşturdu :

— Serajka dün kafayı çekti .. Serajkanın bugün cebinde metelik yok.. Bana, yirmi kopak verin ! Merak etmeyin ödünç değil !.. Geri vermem ..

Bir solukta tamamlanan bu sözlere İyakof makarayı koyuverdi . Malva bu sefil kıyafetli adama bakarak gülümseyordu .

— Verseniz e, şeytanlar !.. Yirmi kopak kâfi .. Sizi everirim ..... Ha ! Fit misiniz ?..

— Şuna da bak !. Ayol, sen papasmısın ?.

— Hayvan !. Ougliteh te papasın yanında hizmetçilik ettim .. Ver yirmi kopaka !.

İyakof :

— Ben evlenmek istemiyorum dedi..

Serajka kadını çatlak kuru dudaklarında gezdirdi, tekrar etti :

— Ver, sen !.. Babana Aftosiyle dalga geçdiğini söylemem .

— Sanki senin sözüne inanan olur da ..

— Ben bir şey söyledim mi herkes inanır ... Marazayi yemeğe lüzum kalmasın, haydı ...

— Benim kimseden korkum yok .

Serajkanın gözleri küçüldü ve bağırdı :

— Öyleyse kısmetini benden al !..

İyakof yirmi kopakı vermek niyetinde değildi, yalnız; Serajkadan çekinmek ve onun antikalıklarına boyun eğmek lâzım geldiğini söylemiştiler .. Fazla bir şey istemiyordu fakat vermiyecek olsa ya işte adamın başına kötü bir belâ sarar yahut şimdi sopayı atardı ..

İçini çekerek elini cebine attı :

Serajka cesaret verir bir sesle

— Hah ! Şöyle ., dedi ve yanlarına kumların üzerine uzandı . Burada rahat etmek için sözlerime itaat lâzım . (Malvaya döndü) sen, nasıl benimle evlenmeğe karar verdin mi ?. Çabuk ol ! Fazla beklemek işime gelmez .

— Pek pırtılsın !. Evvelâ şu deliklerı yamat ! Ondan sonra konuşuruz . Serajka üzerindeki elbiseye baklı ve başını salladı :

— Onun kolayı var .. Etekliklerinden birini bana ver .. Olur biter ..

Malva güldü .

— Tamam !.

— Ver ! Her halde, senin bir dane işine yaramayanı var ..

— Kendine bir pantalon alsan iyi edersin ..

— Parayı, içmek hoşuma gider benim ..

iyakof :

— Bu daha iyi, tabii, dedi .. Yirmi kopağı halâ elinde tutuyordu .

— Papaz, insanın yalnız vücuduna değil canına da bakmasını söylüyor .

Benim canım rakı sever, pantolon değil .. Ver parayı, gidip kafayı çekeyim .. Merak etme, babana bir şey söylemem .

Iyakof :

— Ehemmiyeti yok, söyle .

Dedi, Malvaya dirseğini dürttü ve gözünü kırptı . Bu hareket Serajkanın gözünden kaçmamıştı . Yere tükürdü ve vaitkâr bir tonla şu sözleri söyledi :

— Tasalanma, yavrum .. Sırasını getirip seni pataklamağı unutmıyacağım . iyi bir hatıram kalır .. Aklından çıkarmazsın, hiç !.

iyakof endişeyle sordu :

— Sebep ?. Niçin ?.

— O benim bileceğim iş .. Eh ! Malva evleniyormusun benimle ?.

— Evvelâ söyle bakayım : Evlenirsen ne yapacağız ve ne yiyip içeceğiz ? Sonra da ben cevabını vereyim .

Serajka denize baklı gözlerini kırpıştırdı ve dudaklarını yaladıktan sonra

- Ne yapacağız, dedi ... Sahilde dolaşırız ..

— Neyle yaşayacağız ?,

— Düşündüğü şeye bak !. Sende tıpkı anam karı gibisin :

— Ne ?. Nasıl ?. siz kadınlar amma can sıkıcı şeylersiniz, be !.. Ben ne bileyim nasıl yaşayacağımızı ?. Haydi hoşca kalın !..

Kalktı ve gitti . Malvanın acayip bir tebessümü ve genç adamın isyankâr nazarları kendisini uzun zaman takip ettiler .. Uzaklaşmıştı artık .

— Ne biçim âmirlik taslıyor, bu ?. Köyde böyle palavracıların çoktan payını verirler ... Halbuki, burada herkesin ödü kopuyor .

Malva iyakofu tepeden tırnağa süzdü :

— Sen onun kıymetini bilmezsin !.

— Bunda bilecek, bilmiyecek ne var ki!. Beş kopak ver topuyla satın al!.

Malva müstehzi bağırdı :

— *Lâf olacak biri gele !. O senin dediğin kendi kıymetin, yavrum .. Onu görüyor musun, sen ?. Gezmediği yer yoktur, dünyayı bilir ve kimseden de korkmaz .*

iyakof göğsünü kabarttı :

— *Peki, ben ... Ben kimden korkarım ?..*

Cevap vermedi .. Birbiri ardınca koşuşan ve ağır kayığı sallayan dalgalara bakıyordu .

Direk sağa sola yatıyor ve baş taraf yükselip, gürültüyle tekrar suya düşüyordu .. Bu gürültü şiddetliydi ve âdeta; kayığın sahilden uzaklaşıp, engin denize serbestce açılmak istediğine karşı onu bağlayan kabloya içerleyor, asabileşiyor hali sezilmekteydi .

Malva iyakofa sordu :

— *Niçin gitmiyorsun ?..*

— *Nereye gideyim ?..*

— *Hani şehre gideceksin ?..*

— *Vaz geçtim ..*

— *Öyle ise babanın yanına git !.*

— *Sen ?..*

— *Ben ne ?..*

— *Sen de gelecekmisin ?..*

— *Hayır !.*

— *Öyle ise ben de gitmem .*

— *Bütün gün böyle peşimden mi dolaşacaksın ?.*

iyakof içerledi :

— *Benim sana ihtiyacım yok !.*

Kalktı ve uzaklaştı .

Fakat ona ihtiyacı olmadığını söylemekle, hata etmişti . Yalnız kalınca canı sıkıldı .. Sabahki konuşmaları İyakofun içinde tuhaf bir duygu uyandırmıştı . Babasına karşı isyan ve hoşnutsuzluk duyuyordu . Bu his, dün ve hatta bu sabah Malva ile görüşmeden önce yoktu .

Halbuki; şimdi babası, uzakta, su aşırı bir yerde, şu hemen göze görünmez bir çizgi halindeki uzun kumlukta olmasına rağmen onu sıkıyordu . Bir an, Malvanın babasından korkması ihtimalini düşündü . Şüphesindeki bu olmasa kendisiyle baha başka görüşürdü . Şimdi ondan uzakta kalmakla kalbinde derin bir boşluk duyuyodur, tuhafı şuki bu kadını sabahliyin aklına bile getirmedi ..

Plajda dolaşıyor, gelip geçeni kederli ve düşünceli bakışlarıyle süzüyor ve onlara tenbel tenbel bir kaç kelime söylüyordu ..

işte Serajka bir kayığın gölgesine uzanmış, balalaykranın tellerine dokunuyor ve yüzüne gülünç şekiller vererek şarkı söyliyor :

« Aman Polis efendi,
Bana karşı kibar ol !.
Merkeze gütür beni,
Düşmekten korkuyorum,
Fazla çamurlu bu yol !. »

Yirmi kadar amele etrafını çevirmiş hepisi de onun gibi çıplak ve onun gibi tuzlu balık kokuyorlar . Biraz ötede, kuma çömelmiş dört çirkin ve pis kadın kocaman bir çaydanlıkla bardaklarına doldurdukları çayı içiyorlar . Daha sabah olmasına rağmen şimdiden serhoş olan bir amele kumda çapalayor ve kalkarken düşüyor .. Bir kadın hüngür hüngür ağlayor ve bağırıyor . Birisi kırık bir akordeson çalıyor .. Etrafta balık pulları ışıldamakta ,,

İyakof, öğleyin, boş varil yığınları arasında, gizlice bir yer buldu yattı ve akşama kadar uyudu . Kalktı plajda dolaşıyordu ., Kafasında tasarlanmış bir düşüncesi yoktu, bununla beraber bir şey kendisini çekiyor gibiydi ..

iki saatlik gezintiden sonra Malvayı balıkhaneden uzakta, genç söğütlerin gölgesinde buldu . Yan yatmıştı .. Elinde yaprakları buruşuk bir kitap tutmaktaydı . Yaklaşan iyakofa gülümseyerek bakıyordu .

Erkek yanına otururken :

— *Nerelere gelmişsin ! Dedi ,*

Malva sordu :

— *Çoktan beri mi arıyorsun ?.*

iyakof bu sözdeki doğruluğun derhâl farkına vardı .

— *Senimi arayorum ?. Şunun düşündüğü şeye bak ! Dedi .. Halbuki, evet, sabahtanberi farkında olmadan onu aramıştı . Hayretle başını salladı .*

Malva sordu :

— *Okuman var mı ?.*

— *Var .. Amma kötü .. Hepisini unuttum .*

— *Bende öyle .. Meklebe gitmişmiydin ?.*

— *Bitmedi —*

Soyumuz

Soyumuz en eskidir ve her soydan uludur;
Tarihi karıştırın, ne sayfalar doludur ..

İnsanlık ve soysallık soyumuzdan çıkmıştır,
Acunda her güçlüğü, her engeli yıkmıştır .

Öğretmekle kalmamış soysallığı acuna,
Almış oyuncak gibi tarihi avucuna,

Çiğnediği toprakta herkes ona başeğmiş,
Güneş gibi yükselmiş, başı göklere değmiş ..

* *
*

Soyumuz öyle uzak bir zamanda çıkmış ki,
Acunu öyle soysal bir biçime tıkmış ki,

Göktanrı da şaşıyor Türkün bu işlerine
Soyumuz devamdadır böyle gidişlerine ..

* *
*

Geri kaldı sandılar soyumuzu bir anda;
Bize silâh çekmiyen kalmadı hiç yabanda .

Türk benliğini ezmek, öldürmek istediler
Ve,« Köleden başka şey olamaz o ! » dediler;

* *
*

Fakat, kabil olur mu bir efendi, bir beyin
Çırakları altında ezilip ölmesinin ? ! . .

Yürüdük üstlerine ATATÜRK başımızda,
Bizimle beraberdi dağımız, taşımız da ..

Bildirdik hadlerini o aç gözlü kurtlara:
Saldırmak kolay mı dır Türkle dolu yurtlara!...

Şimdi Acun anladı Türkün ululuğunu.
Hangi soy hangi soya yaparmış kulluğunu!..

G. Doğan İdil

Halkevimizin çalışmaları

1/7/937 den 28/8/937 ye kadar ve iki gurup üzerinden Fransızca ve Riyaziye kursları açılmış yüzden fazla müdavime devamlı dersler verilmiştir .

Aynı tarihten bu güne kadar iki düğün yapılmış, iki Konser ve beş konferans verilmiş ve 11/9/937 den itibaren her Cumartesi akşamı aile toplantısı yapılmağa başlanmış ve 26 Eylûl Dil bayramında büyük bir toplantı yapılarak bayram kutlulanmış ve bir çok hatiplerimiz Dil bayramı hakkında Konferanslar vermişlerdir ,

FORKLOR

—Niğde hakkında—

(Naci Ozan) dan
Develi Karahisar geçit bekçisi

Destanıma işte verdim bidayet,
Arasan bulunmaz böyle vilâyet,
Yeni valimizde çoktur dirayet,
Yeni geldi şerefkârı Niğdenin.

Sarıdır taşları, yüksek binası,
Kudretten çalınmış onun boyası,
Yaylâdır marazdan buldu halası,
Kayabaşı safakârı Niğdenin

Hastalık getirmez suyu şifâlı,
Bahçaları Elma, Kiraz, Şeftali,
Her cihetten güzel Niğdenin hali,
Ekmeği gayette arı Niğdenin.

Niğde gün doğusu dağlık boğazlık
Gün endi tarafı ova ve sazlık
Niğdenin dahili bağlık, kirazlık
Asla eksik olmaz karı Niğdenin

Niğdenin Kıblesi hümaî dağlar,
Çevre etrafında kar suyu çağlar,
Çiçekle' çayırla müzeyen bağlar,
Etrafı çayırla koru Niğdenin

Hele Yaz eyamı havası serin,
Her gelen beğendi Niğdenin yerin,
Dediler bu Niğde her yerden şirin,
Asla bulunamaz zoru Niğdenin.

Hazmı taam eder suyu çok hoştur,
Üç tarafı dağdır bir yanı boştur,
Bahçaların içi envaı kuştur,
Bülbülleri eder zarı Niğdenin

Asârı atika kal'ası yüce,
Çıkılmaz üstüne yolları ince
Çiçekle donanmış, gülleri gonce,
Ahalisi yaşıyor güzel Niğdenin.

Dört şehrin biri Ulukışladır,
Makaslar ayırmış, Tren işletir,
Nevşehirin evleri karakışladır,
Elmasi gider dışarı Niğdenin,

Niğdemiz lekeden arî ve tahir,
Yine Nevşehir üzümcülükte mahir,
Niğde dağlarına dolar aşâir
Çok zarif ve hoştur kârı Niğdenin.

Hele Aksarayda çok buğday biter,
Üç yıl kıtlık olsa, halka yeter;
Yeni zahireyi eskiye katar,
İşte bu civarla varı Niğdenin.

Birisi de Bordur, emsâli yoktur,
Ucuzluk suluk, meyvası çoktur.
Hele Okçu suyu tatlı soğuktur
Bu dört şehir oldu yâri Niğdenin.

Param olsa, bende Niğde de Dursam,
Yüksek binalara, çıksam otursam,
Ellerimi Akpınara batırsam;
Naci ozan, bergüzarı Niğdenin.

S. Yalvacer

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

« Akpınar » da

İnkılâbımızın idealine ve Halkevi programının gösterdiği kültüre uyğun olan yazılar neşredilir. Yazıların mümkün olduğu kadar ana diliyle işlenmesi birinci dileğimizdir.

Vecizeye kolmıyan yazılar geri verilmez.

Abone:

Yıllık : (100) Kuruştur.
Altı aylık : (60) »

İmtiyaz sahibi : Eczacı Naim Erem, Umumî neşriyatı idare eden Muallim Cevad
Niğde'de İl Basımevinde basılmıştır